

กฎเกณฑ์การมีเสถียรภาพและความมั่นคงในระบบเศรษฐกิจอิสลาม

ระบบการเงินและเศรษฐกิจอิสลาม ตลอดจนสถาบันการเงินโดยรวมของระบบอิสลาม จะต้องตั้งอยู่บนหลักการที่ก่อให้เกิดความสงบสุขการมีเสถียรภาพ และความมั่นคง โดยมีอัตราเสี่ยงภัยน้อยมาก เมื่อเทียบกับระบบที่มนุษย์ได้ตั้งขึ้นมา ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของระบบดอกเบี้ย กฎเกณฑ์ที่สำคัญดังกล่าวมีดังนี้

กฎเกณฑ์ที่หนึ่ง

ระบบการเงินระบบเศรษฐกิจอิสลามวางอยู่บนบรรทัดฐานของหลักจริยธรรมและคุณธรรม เช่น การมีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ โปร่งใส ชัดเจน ชี้แจงรายละเอียด ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเกื้อหนุนและการสร้างความเข้มแข็งและสมบูรณ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงพูดได้ว่าไม่มีเศรษฐกิจแบบอิสลาม ที่ปราศจากหลักจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมให้เป็นระบบที่ค้ำประกันถึงความสงบสุข ความปลอดภัย และความมั่นคงที่เป็นรูปธรรมให้กับผู้ประกอบการทั้งหลาย และในเวลาเดียวกัน หลักการอิสลามได้ทรงห้ามทุกการประกอบการของกิจกรรมทางการเงินหรือเศรษฐกิจ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการโกหก การพนัน หลอกลวง ฉ้อฉล ไม่ชี้แจงข้อเท็จจริงการกักตุน การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ความละโมภ การอธรรม และการกินทรัพย์สินสมบัติของเพื่อนมนุษย์ โดยปราศจากความชอบธรรม

อิสลามถือว่าการยึดมั่นอยู่บนหลักศรัทธา คุณธรรม และจริยธรรมที่สูงส่ง คือ การภักดีและการเชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้า การกระทำดังกล่าวจะได้รับผลตอบแทน หลักศรัทธาดังกล่าวจะส่งผลในการกำกับและควบคุมพฤติกรรมของมุสลิม ไม่ว่าจะเขาจะอยู่ในฐานะผู้ผลิต หรือผู้บริโภค ผู้ขาย หรือผู้ซื้อ ไม่ว่าจะอยู่ในภาวะที่ธุรกิจมีความเบ่งบาน หรือซบเซาไม่ว่าจะอยู่ในสภาพที่มั่นคง หรือพบกับภาวะวิกฤติ

กฎเกณฑ์ที่สอง

ระบบการเงินและเศรษฐกิจอิสลามวางอยู่บนหลักการเข้าหุ้นส่วนร่วมกันทั้งในด้านผลกำไร และการขาดทุน เป็นการกระทำกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทรัพย์สินและการมีตัวตนของทรัพย์สิน กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว ถูกตัดสินและควบคุมด้วยกับกฎต่อไปนี้

- 1.กฎการอนุมัติ (ฮะลาล) ในสิ่งที่ดีเลิศ
- 2.กฎที่ว่าด้วยสิ่งที่เหมาะสมและสมควรที่สุดในอิสลาม
- 3.กฎการทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดตามหลักศาสนา
- 4.กฎของผู้ที่ได้รับประโยชน์จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และใช้จ่ายค่าเสียหาย หรือบำรุงรักษา

ปฏิสัมพันธ์ที่จริงระหว่างเจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของงาน และความซื่อสัตย์ (ผู้ประกอบการ) ภายใต้กฎเกณฑ์ของความเป็นธรรม ความเป็นจริง และการทุ่มเท กฎเกณฑ์ดังกล่าว จะช่วยผ่อนคลายความหนักหน่วงของวิกฤติการณ์ได้อย่างแน่นอน เนื่องจากจะไม่มีผู้ใดได้รับกำไรอยู่ฝ่ายเดียวตลอดกาล แต่ทั้งหมดมีส่วนร่วมในผลกำไร และขาดทุน

นักนิติศาสตร์ และนักวิชาการด้านเศรษฐกิจอิสลาม ได้วางกฎเกณฑ์ของสัญญาการลงทุน และการระดมทุนตามระบบอิสลามที่วางอยู่บนบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม จากสัญญาดังกล่าวนี้ ส่วนการลงทุนใช้ตามรูปแบบดังนี้ อัลมุฆอรอะฮ์ (การร่วมลงทุน) อัลมุฆอรอะฮ์ (การเข้าหุ้นส่วน) อัลมุฆอรอะฮ์ (การค้ำที่เอาผลกำไร) อัลอิชติซนาอ์ (การสร้างงานและอาชีพ) อัลสลัม (การซื้อสินค้าโดยการจ่ายเงินล่วงหน้า) อัลอิญาเราะฮ์ (การเช่าหรือว่าจ้าง) อัลมุฆอรอะฮ์ (การร่วมลงทุนในการเพาะปลูก) อัลมุฆากาด (สัญญาการดูแลรดน้ำพืช) และอื่นๆ

และเช่นเดียวกับศาสนาอิสลามถือว่าทุกสัญญาการร่วมลงทุน หรือระดมทุนทุกชนิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกู้ยืมที่มีระบบดอกเบี้ยเป็นสิ่งที่ไม่อนุมัติ และระบบดอกเบี้ยได้กลายเป็นสาเหตุหลักของการเกิดวิกฤติการณ์การเงินโลกในปัจจุบัน

กฎเกณฑ์ที่สาม

บทบัญญัติอิสลามไม่อนุมัติการค้าเงินในรูปตัวเงินสมมุติ¹ ซึ่งตั้งอยู่บนบรรทัดฐานของการเดาสุ่มและเสี่ยงโชค อันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การหลอกลวง หรือไม่รู้ข้อเท็จจริงของสินค้า นักนิติศาสตร์อิสลามได้ถือว่าทุกกิจกรรมที่มีการประกอบการบนบรรทัดฐานดังกล่าว คือการพนันที่เป็นสิ่งต้องห้ามตามหลักศาสนา

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญต่างๆของนักเศรษฐศาสตร์สากลก็ได้ออกมายืนยันว่า ส่วนหนึ่งจากสาเหตุการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินโลกร่วมสมัยนี้ มาจากการซื้อขายหุ้นในตลาดหุ้นที่ตั้งอยู่บนบรรทัดฐานของการเดาสุ่มและไม่มีสินค้าที่แท้จริง เพราะธุรกรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นสาเหตุที่แท้จริงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่มันกลับกลายเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่เป็นต้นเหตุการเกิดภาวะเงินเฟ้อ และการถีบตัวของราคาสินค้า ตลอดจนเป็นสิ่งปลุกใจมนุษย์ไปสู่ความตกต่ำทางจริยธรรม และศีลธรรม และยังเป็นต้นเหตุของการล่มสลายอย่างรวดเร็วของสถาบันการเงินที่ดำเนินธุรกรรมในระบอบดังกล่าว ดังที่ได้เกิดกับตลาดในประเทศเอเชียตะวันออก ก็มาจากสาเหตุของปัญหาที่ใกล้เคียงกัน

กฎเกณฑ์ที่สี่

บทบัญญัติอิสลามไม่อนุมัติการซื้อขายหนี้ด้วยหนี้ทุกรูปแบบ² เช่น การลดมูลค่าพันธบัตร หรือลดมูลค่าเช็ค ในกรณีที่ผู้กู้เงินไม่สามารถชำระหนี้ในงวดหนึ่งใดและเช่นเดียวกันอิสลามไม่อนุมัติระบบผ่อนหนี้ด้วยกับขึ้นราคาดอกเบี้ยแทน³ ท่านศาสดา ห้ามการซื้อขายหนี้ด้วยหนี้⁴ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวตามหลักนิติศาสตร์อิสลามถือว่าเป็นการซื้อขายหนี้ด้วยหนี้ บรรดาผู้เชี่ยวชาญและนักเศรษฐศาสตร์สากลต่างได้ยืนยันว่าหนึ่งในจำนวนสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ด้านการเงินของโลกในยุคนี้ คือการที่บริษัทตัวแทนทางการเงินได้ทำการค้าด้วยระบบค้ำหนี้ จึงเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดเปลวเพลิงของวิกฤติการณ์นี้

กฎเกณฑ์ที่ห้า

ระบบการเงินและระบบเศรษฐศาสตร์อิสลามได้วางอยู่บนหลักพื้นฐานของการให้ความสะดวกง่ายดายและผ่อนปรนต่อผู้ที่มีหนี้สิน ที่ไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ของตนได้ อย่างสุดความสามารถและมีเหตุอันควรด้วยเหตุสุดวิสัย พระองค์อัลลอฮ์ ได้ทรงตรัสว่า ความว่า “และหากเขา (ลูกหนี้) เป็นผู้ยากไร้ ก็จงให้มีการรอกอย จนกว่าจะถึงคราวสะดวก และการที่พวกเขาจะให้เป้นทานนั้น ย่อมเป็นการดีแก่พวกเขา หากพวกเขาเจ้ารู้” อัลกุรอานซูเราะห์อัลปะกะออเราะฮฺ โองการที่ 280

การยืนยันของผู้เชี่ยวชาญและนักเศรษฐศาสตร์สากลได้ระบุว่า หนึ่งในบรรดาสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์การเงินโลก คือ ลูกหนี้งดการชำระหนี้โดยสิ้นเชิง ส่วนเจ้าหนี้ก็ใช้มาตรการการขึ้นอัตราดอกเบี้ยเรื่อยๆ หรือเปลี่ยนงวดการชำระหนี้เป็นการทบดอกเบี้ยที่สูงขึ้น หรือการยึดหลักทรัพย์ที่ค้ำประกัน เท่ากับเป็นการขับไล่ลูกหนี้ให้อยู่ในสภาพที่ไร้ถิ่นที่อยู่ ประดุจดั่งคนบ้านแตกสาแหรกขาด ถูกขับไล่ไสส่ง อย่างไม่มีหลักประกันใดๆ จนเป็นเหตุที่ทำให้เกิดการก่อตัวของปัญหาทางสังคม ในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็น ปัญหาทางด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และอื่นๆ ตามมา

โดย : ดร. หุซัยน์ ชะฮาตะฮ์

แปล : มุหัมมัด บินต่วน

ประวัติความเป็นมาเศรษฐศาสตร์อิสลาม ตอนที่ 1

<http://muslimchiangmai.net/index.php?topic=1426.0>

อาณู อุบัยดิลลาฮ์

อาจารย์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่เรากำลังจับตามองอยู่ในขณะนี้ ได้ทำให้เวทีบนโลกใบนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากวันหนึ่งไปอีกวันหนึ่ง จากปีหนึ่งไปยังอีกปีหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการล่มสลายของระบบการรวมอำนาจของส่วนกลางในสหภาพโซเวียต ซึ่งได้ทำให้นักทฤษฎีนิยมนางคนมองว่าเป็นวันสิ้นสุดของประวัติศาสตร์ “the end of history” ถ้าหากว่าระบบสังคมนิยมได้ล่มสลายลงด้วยกาลเวลาที่บ่งบอกถึงความไม่ยุติธรรมในระบบไม่ใช่สิ่งที่แปลกหากว่าทฤษฎีนิยมนางจะต้องเผชิญชะตากรรมเดียวกับระบบที่ผ่านมา การที่ระบบสังคมนิยมได้ล่มสลายจะหมายความว่าผู้คนที่อีกซีกหนึ่งจะมาในระบบทฤษฎีนิยมนางนั้นหรือ คำตอบก็คือหาใช่ไม่ ในขณะที่เดียวกัน ผู้คนอีกหลายคนกำลังแสวงหาระบบใหม่ที่เข้ามาทดแทนระบบเก่าที่ได้ล่มสลายไปผู้คนอีกหลายคนรวมถึงอุมมัต(ประชาชาติ)

อิสลามยังมองข้ามระบบอิสลาม ซึ่งเป็นระบบเดียวเท่านั้นที่อัลลอฮ์ (ผู้ทรงสร้าง) ได้ยินยอมและเคยได้ทดลองใช้ตั้งแต่สมัยของท่านรอซูลจนถึงสมัยคอลีฟะฮ์อุมัยยะฮ์ที่ตรึงระบบเศรษฐกิจแบบอิสลามเป็นระบบที่เกิดขึ้นมาจากความเข้าใจที่ว่าอิสลามคือศาสนาที่เป็นสากลจักรวาลและครบวงจรในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะด้านปัจเจกบุคคล ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ หรือด้านใดก็ตาม ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อิสลามมีคำตอบให้ระบบอิสลามเป็นระบบที่สร้างโดยผู้ทรงสร้างมนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่บนโลกนี้ และสร้างแผ่นดินและเวลาให้มนุษย์ได้เคลื่อนไหว ระบบนี้เป็นระบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับมนุษย์ อิสลามจะให้ความสำคัญในทุกๆ ด้านของการดำเนินชีวิต จะมองว่าชีวิตของมนุษย์ในทุกด้านนั้นคือความเป็นเอกภาพ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงไม่มีคำว่า ความเกินไปหรือความรุนแรง (Exstrim)อิสลามได้ให้ความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าในอัลกุรอานจะมีอยู่หลายอายะตที่พูดถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้ว่าจะเป็นสมัยมักกะฮ์หรือมาดีนะห์ก็ตาม และก็เป็นกันไปในสุนนะห์ของท่านรอซูล (คือลอลลอลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) ไม่ว่าจะในฮาดีษเกาลียะฮ์ (คำพูด) เพียะลียะฮ์ (การกระทำ) หรือตักวีรียะฮ์ (การเห็นด้วย) ก็ตาม หรือจะดูจากการก่อสร้างสังคมมุสลิมหรืออารยธรรมอิสลามจะพบเจอฮาดีษที่พูดถึงเรื่องนี้อย่างละเอียดนอกจากอัลกุรอานและอัลฮาดีษได้ให้ความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังปลุกดันให้นักอูลาม่าอ (นักวิชาการอิสลาม) ได้ค้นคว้าอย่างลึกซึ้งด้วย

ซึ่งเราจะเจอในงานเขียนของเขาเหล่านั้นที่พูดถึงเรื่องเศรษฐกิจ ในยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคการฟื้นฟูอิสลาม เราจะเจอนักคิดและนักวิชาการมากมายในโลกอิสลามที่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังในด้านนี้ ถ้าเราเรียบเรียงความเป็นมาอย่างเป็นระบบในเชิงประวัติศาสตร์ เราจะสามารถเข้าใจเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ตั้งแต่สมัยของการลงวะหฺยูจนถึงยุคปัจจุบัน

สมัยของวะหฺยูที่หมายถึงสมัยวะหฺยูก็คือช่วงของอัลกุรอานและอัสสุนนะห์ที่ถูกดำเนินใช้ในช่วงที่ท่านนบีมูฮัมมัด (คือลอลลอลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) ยังคงมีชีวิตอยู่นักอูลาม่าออูซูลุฟิกฮ์ได้ให้คำนิยามว่า “อัลกุรอานคือ กาลาม (คำพูด) ที่เป็นมุฮฺยียัต ที่ลงให้กับท่านนบีมูฮัมมัด (คือลอลลอลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) ที่ถูกเขียนบนมฆซ้อบ ที่มีการรายงานแบบมุตาวาติร (โดยหลายๆ คน) ที่มีการอ่านเป็นอิบาตะห์ส่วนอัสสุนนะห์ได้ให้คำนิยามว่า : “อัสสุนนะห์ คือทุกอย่างที่มาจากนบีมูฮัมมัด (คือลอลลอลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) ไม่ว่าจะเป็นการพูด (เกาลี) การกระทำ (เพียะลียะฮ์) หรือการยอมรับ (ตักวีร)” อัลกุรอานและอัสสุนนะห์คือ แหล่งที่มาของบทคำสอนอิสลาม เนื้อหาที่มีอยู่ในทั้งสองคือ บทเรียนให้กับมนุษยชาติในการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจอิสลาม คือส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิต

ดังนั้นอัลกุรอานและอัลฮาดิษจึงเป็นแหล่งสำคัญในเรื่องดังกล่าวด้วยวิถียุทธ (อิกมะห์) บางประการอัลกุรอานมิได้ลงมาที่เดียวให้กับมนุษยชาติ จะลงมาเป็นเรื่อยๆ ตามการพัฒนาของสังคมมุสลิมที่อยู่ใต้การดูแลของวะหีย์จากท้องฟ้า ใช้เวลาของการเป็นรอซูลอยู่ 22 ปี 2 เดือน 22 วัน ประวัติการดำเนินชีวิตของสังคมมุสลิมในช่วงดังกล่าวโดยรวมจะแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงมักกะห์และมาดีนะห์ในช่วงดังกล่าวจะเป็นช่วงของการลงอาyatอัลกุรอาน ซูเราะห์มักกะยะห์ และซูเราะห์มาดานียะห์ ทุกอาyatที่ลงในระยะเวลา 13 ปี หรือก่อนการฮิจญ์เราะห์เรียกว่า ซูเราะห์มักกะยะห์ และซูเราะห์ลงหลังจากฮิจญ์เราะห์ เรียกว่า ซูเราะห์มาดานียะห์ อาyatมักกะยะห์จะเป็นอาyatที่ให้มุมมองเกี่ยวกับพื้นฐานการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จะพูดถึงเรื่องของพระเจ้า มนุษย์ โลกจักรวาล และการดำเนินชีวิต อัลกุรอานพูดถึงเรื่องพระเจ้าเป็นความเอเกะของอัลลอฮ์ (เตาฮีด) พื้นฐานทางด้านอากีดะห์ และความอิหม่าน (ศรัทธา) ของมนุษย์มุสลิม อัลกุรอานพูดถึงเรื่องการสร้างมนุษย์ เป็นการแสดงถึงการมาของมนุษย์ยังโลกดุนยา ความจริงของการมีชีวิต เป้าหมายของชีวิต และจะดำเนินชีวิตอย่างไร

อัลกุรอานได้พูดถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (โลกจักรวาล) เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ อัลกุรอานได้พูดถึงเรื่องทั้งหมด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเอเกภาพของระบบอิสลามสิบสามปีได้ผ่านพ้นไป เมื่อท่านรอซูลพร้อมกับศอฮาบะห์ (สาวก) ได้อพยพไปยังนครมาดีนะห์ ก็เป็นการเปิดฉากใหม่ของการดะวะห์อิสลาม ในที่นี้พวกเขาเป็นกลุ่มสังคม และมีโครงสร้างทางการเมือง พร้อมกับมีเครือข่ายทางสังคม อาyatอัลกุรอานที่ได้ลงมาในช่วงมักกะห์ได้สร้างหลักความคิดรวบยอดให้กับมุสลิม และก็มาใช้ชีวิตอยู่ในมาดีนะห์ด้วยเหตุนี้อาyatต่างๆ ที่ลงในช่วงนี้ได้เกี่ยวกับกฎหมายรายละเอียดจากหลักการโดยรวมที่ลงในช่วงของมักกะห์เป็นที่เข้าใจ ณ ตรงนี้ก็คือว่า อัล-กุรอานเสมือนกับระบบที่เหมาะสมที่สุด ที่ได้ลงมาเป็นช่วงๆ ในการสร้างสังคมที่ดำเนินโดยท่านรอซูลในช่วงของการเป็นนบี และเศรษฐกิจถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบนั้นในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบ ปัญหาเศรษฐกิจจะกล่าวโดยภาพรวม

อัลกุรอานหรืออัลสุนนะหฺมิได้ใช้ภาษาทางเศรษฐศาสตร์ในการอธิบายปัญหาต่างๆอัลกุรอานได้ให้หลักการในเรื่องการเป็นคอลลีฟะห์ (ผู้ปกครอง) และเป้าหมายสุดท้ายของการทำงานในโลกนี้ก็เพื่อการทำอิบาดะห์ต่ออัลลอฮ์ตามอาyatมาดานียะห์ได้ให้หลักการที่ละเอียดยิ่งขึ้น ในเรื่องของการห้ามกินริบาในระบบเศรษฐกิจญาฮิลียะห์ สนับสนุนให้ทำการค้าขาย ห้ามการกินทรัพย์สินผู้อื่นโดยไม่ชอบธรรมให้ทำการซื้อ-ขายให้ออกซากาต อินฟาก ศอดาเกาะห์ จักรระบบการกัฎ-ฮิม การเช่า การร่วมมือทางเศรษฐกิจ และในทุกด้านของเศรษฐกิจ อาyatที่ลงมาในเรื่องของการเงินมีอยู่ประมาณ 70 อาyatด้วยกันในช่วงของวะหีย์มุสลิมเป็นกลุ่มชนใหม่ที่เกิดขึ้นท่ามกลางโครงสร้างของสังคมญาฮิลียะห์ เกิดขึ้นครั้งแรกบนสิ่งแวดล้อมของระบบใหญ่ของญาฮิลียะห์ กลุ่มชนมุสลิมได้เจอปัญหามากมายทางด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่อยู่ ณ เมืองมักกะห์ปีที่ 7- 10 ของการเป็นนบี มุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อย ได้ถูกชาวกุเรซทำการบอยกอตสินค้า (ตัดขาดทางการค้า) เป็นระยะเวลา 3 ปี นั้นเป็นบทเรียนในช่วงต้นของมุสลิม จนทำให้มุสลิมต้องคิดหนักในปัญหาดังกล่าว หลังจากนั้นอัลลอฮ์ได้เปิดใจให้ชาวมาดีนะห์รับอิสลาม

สิ่งแรกที่ท่านนบิกระทำในเรื่องแก้ปัญหาเศรษฐกิจก็คือ สร้างความเป็นพี่น้องระหว่างชาวอันศอรและมุฮาญิรอนอย่างไรก็ตามกิจกรรมเศรษฐกิจในช่วงนี้ที่ดำเนินอยู่ในระบบเศรษฐกิจก็คือ การค้าขายและการทำการเกษตร แต่เนื่องด้วยประเทศใหม่อย่างมาดีนะห์ต้องเผชิญกับศัตรูรอบด้าน และในที่สุดต้องทำสงครามเพื่อปกป้องตนเอง และเผยแผ่อิสลาม และการทำสงครามจำเป็นต้องเกิดปัญหามากมาย เช่น-งบประมาณอย่างมากมายเพื่อใช้จ่ายในการทำสงคราม เป็นตัวผลักดันให้มุสลิมขยันในการทำธุรกิจเพื่อหางบประมาณ เพื่อการอยู่รอดของศาสนาและประเทศชาติ-หากมุสลิมชนก็จะเกิดปัญหาทรัพย์สินสมบัติที่ยึดมาในสมัยของท่านรอซูลรายได้ของประเทศได้มาจาก : ซากาต และฆอนิมะห์ (ทรัพย์สินสมบัติที่ยึดมาได้จากการทำสงคราม) จากการได้ทั้งสองนี้ทำให้ชาวมุสลิมต้องได้ใคร่ครวญอย่างหนักถึงอนาคตทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าในช่วงนี้อาyatอัลกุรอานจะดำเนินประทานลงมาเพื่อความชุ่มชื่นของสังคมมุสลิม

สมัยที่อิสลามมีการขยายตัวตั้งแต่ช่วงสุดท้ายของท่านนบีแล้วที่อิสลามเริ่มมีการขยายตัวจะเห็นได้ว่าในช่วงนั้นท่านนบีได้ทำการติดต่อกับโรม และเปอร์เซีย ในปี ฮ.ศ. ที่ 7 (ปี ค.ศ. 628) เพื่อเรียกร้องให้พวกเขาเข้ารับอิสลาม จนทำให้เกิดสงครามกับโรมครั้งแรกในสงครามมูตะห์ ปี ฮ.ศ. ที่ 8 และตยาบุก ปี ฮ.ศ. ที่ 9 ในช่วงของอุมัยยัดขึ้นมาเป็นคอลีฟะห์ ปี ฮ.ศ. ที่ 12-13 (ปี ค.ศ. ที่ 633 – 634) อุมัยยัดได้ส่งอูซามะห์ไปยังบาลกอกเขตชายแดนซามและส่งคอลิดบินวา立德ไปปราบปรามกลุ่มมูรตัด และทำการขยายไปจนถึงเขตอิรัก และครอบครองเกือบทั้งหมดของเขตตอนใต้ของอัฟริกาและทำสงครามใหญ่กับโรม ในสงครามยรรูฎในเขตซาม แต่ท่านเสียชีวิตในขณะที่มุสลิมได้ชนะสงคราม และต่อมาอุมัยยัดก็ขึ้นมาเป็นคอลีฟะห์ ปี ฮ.ศ. 13-23 (ปี ค.ศ. 634 – 644) ท่านได้ครอบครองทั้งหมดของซาม ซึ่งเป็นเขตครอบครองของโรม และท่านครอบครองส่วนใหญ่ของอาณาเขตของเปอร์เซีย อิรักและซาวาด และอียิปต์ มีการขยายตัวเรื่อยมาจนสมัยอูสมานบินอัฟฟาน

มุสลิมครอบครองเขตทั้งหมดของเปอร์เซีย จากอิรักจนถึงเขตเอเชียกลาง และเขตชายแดนเอเชียใต้ ครอบครองทั้งหมดของอาณาเขตโรม จากซามจนถึงอียิปต์ และบางส่วนของอัฟริกา และบางส่วนของอัฟริกาเหนืออย่างไรก็ตามเมื่อมีการครอบครองอาณาเขตมากขึ้นก็จะทำให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และการเงิน หรือว่าด้านอื่นๆในด้านเศรษฐกิจและการเงินซึ่งที่เกิดขึ้นคือประการแรกทรัพย์สินสมบัติที่ยึดครองมีความหลากหลาย มีทั้งสิ่งที่เคลื่อนย้ายได้และเคลื่อนย้ายไม่ได้ ถ้าสมัยท่านนบีมีเพียงสิ่งที่เป็นอาวุธสงคราม เงินและยานพาหนะ มาสมัยนี้มีทั้งอาคาร ที่ดินและอื่นๆประการที่ 2 : จำนวนทรัพย์สินสมบัติที่ยึดครองได้มีจำนวนมาก จนทำให้งบดุลของประเทศมีอยู่อย่างเหลือเฟือ ในสมัยของอุมัยยัดทรัพย์สินสมบัติที่ได้มาจะไม่แจกจ่ายให้กับบุญฮีดินเลย และจะมีการพัฒนา ก่อน จนทำให้มีการจัดตั้งบัญชีตุลมาลเกิดขึ้นรายได้ของประเทศในสมัยนี้จะประกอบด้วย

1. ซากาต : คือเอามาจากทรัพย์สินสมบัติของมุสลิมที่ถึงนิศอบ
2. ขอนิมะห์ : คือทรัพย์สินสมบัติที่ยึดมาจากการทำสงคราม
3. ขอรอร : คือทรัพย์สินสมบัติที่ไม่เคลื่อนที่ เช่น ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ที่ได้มาจากคนมุชริกหรือกาเฟรจะโดยสงครามหรือสนธิสัญญา
4. ญิซยะห์ : คือภาษีที่ได้มาจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมที่ใช้ชีวิตอยู่ในเขตแดนของมุสลิมโดยสนธิสัญญาความปลอดภัย
5. อุซุร : คือภาษีที่ได้มาจากการบริการทางการค้าขายในอาณาเขตมุสลิม

สมัยอิจญุดิฮาด : เรียบเรียงวิชาการอิสลามปัญหาความขัดแย้งได้ประทุขึ้นในสมัยสุดท้ายของคอลีฟะห์ อรรอซีดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของอูสมาน บินอัฟฟาน และอาลีบินอบีตอเลบ การขยายตัวของอิสลามได้หยุดชงักลงบ้างเล็กน้อย แต่พอมาถึงช่วงของคอลีฟะห์อุมัยยะห์ การขยายตัวของอิสลามก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกจนสิ้นสุดสมัยของอุมัยยะห์ ในปี ฮ.ศ. 132 และตามด้วยบนิอับบาซียะห์ การขยายตัวของอิสลามก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงแม้ว่าปัญหาภายในจะหมดไป แต่ความขัดแย้งก็ยังคงอยู่ โดยขยายตัวเป็นเชิงความคิด และเกิดแนวคิดใหม่ๆ ขึ้นมา เช่น ขอวาริส ซิยะห์ และมูตะชีละ มีการปลอมแปลงฮาดิษ และในที่สุดก็มีการรวบรวมฮาดิษจนสิ้นสุดลงในสมัยของอุมัยยัดบินอับดุลลาฮิซในเรื่องของการขยายตัวของอิสลามในช่วงนี้ก็มีปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่นกันกับด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่มีการเป็นอยู่ของมุสลิมเริ่มมั่นคง ราบรื่น การก่อสร้าง และสร้างสาธารณบริโภค เริ่มเกิดขึ้นการพัฒนาในด้านหนึ่งนี้ที่มีการพัฒนาเร็วก็คือ ด้านจัดการทางอิสลามศึกษาและทางโลก ตั้งแต่ศตวรรษที่ 2-5 ฮิจเราะห์ ในสมัยนี้ได้มีการขยายตัวจากแนวความคิดสู่หลักการเชิงปฏิบัติ จนทำให้เกิดกลุ่มทางวิชาการ แต่ละกลุ่มเป็นของตัวเอง เช่นเกิดอูลามาหะห์ใหญ่ในอิสลาม และการก่อตั้งมัซฮับ เช่น อิหม่ามมาลิก อับูฮานีฟะห์ อิหม่ามชาฟีอีย์ และอิหม่ามอะหมัด และคนอื่นๆวิชาฟิกข์เป็นวิชาหลักในการดำเนินชีวิตของมุสลิมในสมัยนี้ หรือเราเรียกว่า กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ เช่น วิชาการเมือง และเศรษฐกิจ จะอยู่ในกิตาบบูอามาลาต ส่วนในเรื่องปริญาส่วนใหญ่จะมาจากยูนานและโรมยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นในเมื่ออิมามบุคอรี ได้เรียบเรียงฮาดิษในรูปแบบใหม่ คือเรียบเรียงตามลักษณะความสำคัญของฟิกข์ ซึ่งก่อนจากนี้จะมีการเรียบเรียงตามหลักของผู้รายงานฮาดิษ (มุสนัด)

เมื่อเราเข้าใจสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว เราสามารถที่จะเข้าใจแนวความคิดเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น เพราะส่วนใหญ่จะรวบรวมอยู่ในกลุ่มวิชาฟิสิกส์ และอุศุลฟิกฮ์ณ ตรานี้เราต้องแยกออกกระหว่างระบบเศรษฐกิจ และวิชาเศรษฐศาสตร์ออกจากกัน เพราะระบบคือวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมหนึ่ง ส่วนวิชาเศรษฐศาสตร์คือ ความพยายามที่จะทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นหนังสือที่เขียนขึ้นในสมัยนั้น เช่น ริชาลด์อัลคอฮาบะห์ งานเขียนของอับลลอลฮ์ บินมุฆอบพะอ์ (ฮ.ศ. 109 – 145 / ค.ศ. 727 – 762) เขียนให้กับคอลีฟะห์ผู้หนึ่งในยุคอับบาซียะห์ คืออบูยะฮ์ อัมมัลฮุร (ฮ.ศ. 136 – 158 / ค.ศ. 754 – 775) เนื้อหาโดยรวมพูดถึงนโยบายและการบริหารจัดการการเงินของประเทศอัลฆอรอร งานเขียนของ อาบูยูซุฟ (ฮ.ศ. 113 – 182 / ค.ศ. 731 – 789) หนังสือเล่มนี้จะเป็นการตอบปัญหา 26 คำถาม ของ ฮารูน อัรรอซิด (ฮ.ศ. 170 – 193 / ค.ศ. 786 – 809) เรื่องทั้งในเล่มเกี่ยวกับ อัลฆอรอรอัลฆอรอร งานเขียนของยะห์ยาบินอาดัม อัลกุรอซี (ฮ.ศ. 140 – 203 / ค.ศ. 757 – 818) หนังสือเล่มนี้จะมีรูปแบบกระทัดรัดเล่มเล็กจะเป็นการรวบรวมหาติษเกี่ยวกับฟิสิกส์ อัล-อัมวาลอัลอัมวาล งานเขียนของอูยูบียัด บินอัล-กอเซ็ม บินสลลาม (ฮ.ศ. 157 – 224 / ค.ศ. 774 – 838) หนังสือเล่มนี้จะพูดถึงเรื่องนโยบายการเงินอย่างครอบคลุม ถ้าเปรียบเทียบกับเล่มอื่น หนังสือเล่มนี้จะถือว่าครอบคลุมที่สุดอัลอัมวาล งานเขียนของ อาบูฮามิด บินซัลยาเวียฮ์ (ฮ.ศ. 180 – 251 / ค.ศ. 796 – 865) เนื้อหาเล่มนี้คล้ายกับงานเขียนของอูยูบีย.

สมัยการหยุดชะงักทางความคิดการเคลื่อนไหวทางวิชาการได้ดำเนินมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 2 – 5 และอ่อนตัวลงในช่วง ศตวรรษที่ 5 อิจเราะห์ กระแสของแนวความคิดที่ว่า ประตูลิญาฮ์อาจได้ปิดลง และได้เกิดขึ้นจนกลายมาเป็นความเชื่อโดยรวมเมื่อมีความเข้าใจว่า ประตูลิญาฮ์อาจได้ปิดลงสิ่งที่ตามมาก็คือ ยุคของการตกลิด (การตามแบบปิดทึบปิดตา) ก็เกิดขึ้น การเรียนการสอนในสมัยนี้ก็สอนตามผลงานของโตะครุที่เขเขียนมา เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อในหลายๆ ด้าน รวมถึงด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าไม่มีการพัฒนา ถึงแม้ว่าโลกอิสลามในสมัยนี้จะทรัพยากรอย่างเหลือเฟือ แต่ความคิดในด้านเศรษฐกิจอิสลามมิได้มีการเคลื่อนไหวอย่างที่ตัวการในการที่มีทรัพยากรอยู่อย่างเหลือเฟือ กลับทำให้เกิดแนวความคิดแบบโซฟีในหมู่นักวิชาการ เมื่อมีความคิดแบบโซฟีมีอิทธิพลมากขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในสังคมก็น้อยลง ในที่สุดก็ทำให้เกิดความคิดทางโลกและอาคีรต์เกิดขึ้น ในทางวิชาการก็จะแยกกระหว่าง วิชาการทางศาสนาและวิชาการทางโลกในสถาบันศึกษา ศาสนาจะถือว่าวิชาการทางโลกเป็นวิชาที่สร้างความผาสุกในโลกและพื้นดินเพียงอย่างเดียว ส่วนอูลาม่าจะมุ่งมั่นเจาะจงเพียงวิชาการศาสนาเท่านั้นอย่างไรก็ตามก็ยังมิงงานเขียนของอิบน์ฆอลดูนที่เกิดขึ้น แต่เสมือนว่าผลงานของท่านผ่านไปโดยไร้ประโยชน์ในสมัยนั้น เพราะสภาพความเป็นจริงมันไกลแสน ไกลกับแนวความคิดของสังคมสมัยนั้น

สมัยการโจมตีทางความคิด : การผสมผสานทางความคิดระหว่างอิสลามสังคมนิยมและทุนนิยมจากสภาพทางความคิดดังกล่าวทำให้โลกอิสลามต้องประสบกับยุคที่แสนมืดที่สุดในประวัติศาสตร์ ในศตวรรษที่ 18 19 และครึ่งหนึ่งของศตวรรษที่ 20 ยุโรป ได้เข้ามาครอบครองโลกของมุสลิม เข้ามาขโมยทรัพยากรที่มาจากเอววัฒนธรรมเข้ามา เปลี่ยนแปลงแนวความคิดทำให้เกิดลิสซิม (ลัทธินิยม) ต่างๆ แนวความคิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมี 3 แนวคิดใหญ่ๆ ที่ทำการแข่งขันกันอย่างรุนแรง คือ อิสลาม คอมมิวนิสต์ และเชกกุลาริสซิม (ชาตินิยม) ทางด้านเศรษฐกิจก็มีอิสลาม ทุนนิยมและ สังคมนิยม และเราจะเห็นได้ว่า แนวความคิดที่ได้รับชนะในประเทศมุสลิมคือ สังคมนิยมและทุนนิยมการเรียกร้องที่ได้รับเอกราชของประเทศมุสลิมได้เกิดขึ้น แต่มุสลิมได้ถูกแยกออกเป็นสองกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้ว มุสลิมถูกรุกรานทางความคิด เช่น บางกลุ่มพยายามใส่ร้ายอิสลามว่าเป็นยาเสพติดสำหรับประชาชนอิสลามเป็นเพียงพิธีกรรมทางศาสนา ทำให้ผู้คนในสมัยนั้นมีความคิดอิสลามไม่มีอะไร ไม่มีความสำคัญเราสามารถเข้าใจได้ว่ามุสลิมในสมัยนั้นมีความมืดมนทางความคิดและวิสัยทัศน์ มีความแตกแยกทางความคิด และในขณะเดียวกันแนวความคิดอื่นมีความเข้มแข็ง พวกเขาสามารถสร้างผู้นำทางความคิดของเขาจากกลุ่มของมุสลิมอิสลามเป็นที่ยอมรับเพียงแค่หลักการ ส่วนการปฏิบัติไม่ได้เป็นไปตาม

หลักการ จนกาลเวลาผ่านไปสัญญาของแนวความคิดสังคมนิยมก็ไม่ได้แสดงให้เห็นและล้มสลายไปในที่สุด ที่ยังคงอยู่ในขณะนี้ก็คือทุนนิยม ที่ยังคงโดดเด่นอยู่ในสังคมปัจจุบัน

สมัยของการฟื้นฟูอิสลาม (นำอิสลามมาใช้กับการดำเนินชีวิต)ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการเคลื่อนไหวของอิสลามได้แพร่หลายสมรรถภูมิของการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ความเป็นจริงแล้วการเคลื่อนไหวอิสลามก็ยังดำเนินต่อไป ตั้งแต่สมัยของ ญาลาลุดดีน อัล-อัฟฆอนี อับดุลเราะห์มาน อัล-กาวากีฟี มุฮัมหมัดอัब्ดุล รอซิด ร็ฎฏอ จนถึง ฮาซัน อัลบันนาที่อียิปต์ยามาลุดดีน อัลอัฟฆอนี และอัลกาวากีบีจะเน้นการเมือง ส่วนมุฮัมหมัด อัब्ดุล ุและรอซิดร็ฎฏอ จะเน้นด้านความคิดและการศึกษา ถึงแม้ว่าจะไม่ครอบคลุม แต่การฟื้นฟูก็เริ่มเกิดขึ้นมา ยุคของฮาซัน อัลบันนา ได้ดำเนินการ 2 ประการหลักคือ

สร้างวิสัยทัศน์อิสลามโดยภาพรวมพร้อมทั้งทุกอย่างในการดำเนินชีวิต

สร้างรูปแบบของการเคลื่อนไหว วิธีการ รูปแบบองค์กรการสร้างและเพิ่มสมาชิกอิสลามคือ ศาสนา สากลที่ไม่มีแนวคิดได้เทียบเท่า ทำให้มุสลิมมีความมั่นใจ

1. ต่อความคิดของอิสลามด้านหลักการ
2. ต่อความสามารถของอุม്മัตอิสลามในการฟื้นฟูอีกครั้งหนึ่งจนทำให้เกิดความมั่นใจอย่างเข้มแข็งต่อ อัล-อิสลามสมัยของการทำให้วิชาการเป็นอิสลาม (ทำให้เศรษฐกิจเป็นอิสลาม) - เมื่อตะวันตกเริ่มที่จะตกเป็น ณ เริ่มวันใหม่ของมุสลิม

รูปแบบการทำให้เป็นอิสลามมี 2 ชนิด คือ

ทำให้เป็นอิสลามโดยเต็มรูปแบบ

ทำให้เป็นอิสลามโดยด้านการปฏิบัติเท่านั้น

โดยกลุ่มทั่วไปจะเน้นการเผยแพร่อิสลามแบบเต็มรูปแบบ (กลุ่มทางสังคม) วิชาที่มีการพัฒนาเร็ว คือ วิชา เศรษฐกิจ โดยผ่านหลายกระบวนการด้วยกัน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการเปรียบเทียบงานเขียนในช่วงต้นของ เศรษฐศาสตร์ อิสลามจะเป็นงานเขียนที่เปรียบเทียบระหว่างระบบตรงนี้อิสลามจะเปรียบเทียบกับระบบ เศรษฐกิจอื่นๆ เช่น สังคมนิยมและทุนนิยม เป็นการตอบสนองต่อจิตวิทยาและความเป็นเหตุเป็นผล ส่วนหนึ่งของนักเขียนในสมัยนี้คือ - ซัยยิด กุฎบ เขียนเรื่อง หลักการอิสลามเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม (ความ ยุติธรรมในสังคมอิสลาม) - ดร. มุสตาฟา อัล-ซีบาอี นักคิดอิสลามจากซีเรียเขียนเปรียบเทียบระหว่างอิสลาม กับสังคมนิยมในหนังสือ “อิสติรอเกียห์ อัล-อิสลาม” (สังคมนิยมอิสลาม) - เชค มุฮัมหมัด อัลฆอซาลี อุลามะ และนักคิดอิสลามจากอียิปต์ ในปี 94 เขียนหนังสือ “อัล-อิสลาม วาอัล-เอาฎออ อัล-อิญติศอดียะห์” (อิสลาม และสถานภาพทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน) - แล้วยังมี ดร. อับดุลกอดีร์ เอาตะห์ :อียิปต์ - อบูล อะวัลลา อัลมา ดูดี :ปากีสถาน - มุฮัมหมัด บากีส อัล-ศอดร : อิรัก - อบูล ฮาซัน อาลี อัล-ฮาซานี อัล- นาดาวี

คัดลอกจาก:<http://gotoknow.org/blog/yic-s/103998>

ประวัติความเป็นมาเศรษฐศาสตร์อิสลาม ตอนที่ 2

สมัยอิจญ์ติฮาจ : เรียบเรียงวิชาการอิสลามปัญหาความขัดแย้งได้ประทุขึ้นในสมัยสุดท้ายของคอลีฟะห์ อรรอซีดีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของอุมมาน บินอัฟฟาน และอาลีบินอบีตอเลบ การขยายตัวของอิสลามได้หยุดชงักลงบ้างเล็กน้อย แต่พอมาถึงช่วงของคอลีฟะห์อุมัยยะห์ การขยายตัวของอิสลามก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก จนถึงสิ้นสุดสมัยของอุมัยยะห์ ในปี ฮ.ศ. 132 และตามด้วยบนิอับบาซียะห์ การขยายตัวของอิสลามก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงแม้ว่าปัญหาภายในจะหมดไป แต่ความขัดแย้งก็ยังคงอยู่ โดยขยายตัวเป็นเชิงความคิด และเกิดแนวคิดใหม่ๆ ขึ้นมา เช่น ขอวาริส ซืออะห์ และมุอ์ตะซึละ มีการปลอมแปลงฮาดีษ และในที่สุดก็มีการรวบรวมฮาดีษจนถึงสิ้นสุดลงในสมัยของอุมร์บินอับดุลอาซีซในเรื่องของการขยายตัวของอิสลามในช่วงนี้ก็มีปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่นกันกับด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่มีการเป็นอยู่ของมุสลิมเริ่มมั่นคง ราบรื่น การก่อสร้าง และสร้างสาธารณบริโภค เริ่มเกิดขึ้นการพัฒนาด้านหนึ่ง ในสมัยนี้ที่มีการพัฒนาเร็วก็คือ ด้านจัดการทางอิสลามศึกษาและทางโลก ตั้งแต่ศตวรรษที่ 2-5 อิจเราะห์ ในสมัยนี้ได้มีการขยายตัวจากแนวความคิดสู่หลักการเชิงปฏิบัติ จนทำให้เกิดกลุ่มทางวิชาการ แต่ละกลุ่มเป็นของตัวเอง เช่น เกิดอูลามาหะห์ใหญ่ในอิสลาม และการก่อตั้งมัซฮับ เช่น อิหม่ามมาลิก อาบูฮานีฟะห์ อิหม่ามชาฟีอีย์ และอิหม่ามอะหฺมัด และคนอื่นๆ วิชาฟิคว์เป็นวิชาหลักในการดำเนินชีวิตของมุสลิมในสมัยนี้ หรือเราเรียกว่า กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ เช่น วิชาการเมือง และเศรษฐกิจ จะอยู่ในกิตาบมูอามาလာต ส่วนในเรื่องปริญญาส่วนใหญ่จะมาจากยูนานและโรมยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นในเมื่ออิมามบุคอรี ได้เรียบเรียงฮาดีษในรูปแบบใหม่ คือเรียบเรียงตามลักษณะความสำคัญของฟิคว์ ซึ่งก่อนจากนั้นจะมีการเรียบเรียงตามหลักของผู้รายงานฮาดีษ (มุสนัด) เมื่อเราเข้าใจสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว เราสามารถที่จะเข้าใจแนวความคิดเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น เพราะส่วนใหญ่จะรวบรวมอยู่ในกลุ่มวิชาฟิคว์ และอูศูลุฟิคว์ ณ ตรงนี้เราต้องแยกออกกระหว่างระบบเศรษฐกิจและวิชาเศรษฐศาสตร์ออกจากกัน เพราะระบบคือวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมหนึ่ง ส่วนวิชาเศรษฐศาสตร์คือ ความพยายามที่จะทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

หนังสือที่เขียนขึ้นในสมัยนั้น เช่น ริซาละห์อัลคอฮาบะห์ งานเขียนของอับดุลลอฮฺ บินมุฮอบพะอ์ (ฮ.ศ. 109 – 145 / ค.ศ. 727 – 762) เขียนให้กับคอลีฟะห์ผู้หนึ่งในยุคอับบาซียะห์ คืออบูยะฮ์ อลมันซูร์ (ฮ.ศ. 136 – 158 / ค.ศ. 754 – 775) เนื้อหาโดยรวมพูดถึงนโยบายและการบริหารจัดการการเงินของประเทศอัลฆอรอร งานเขียนของ อาบูยูซุฟ (ฮ.ศ. 113 – 182 / ค.ศ. 731 – 789) หนังสือเล่มนี้จะเป็นการตอบปัญหา 26 คำถามของ ฮารูน อรรอซีดี (ฮ.ศ. 170 – 193 / ค.ศ. 786 – 809) เรื่องทั้งในเล่มเกี่ยวกับ อัลฆอรอรอัลฆอรอร งานเขียนของยะห์ยาบินอาดัม อัลกูรอซี (ฮ.ศ. 140– 203 / ค.ศ. 757 – 818) หนังสือเล่มนี้จะมีรูปแบบกระทัดรัด เล่มเล็กจะเป็นการรวบรวมฮาดีษเกี่ยวกับฟิคว์ อัล-อัมวัลอัลอัมวัล งานเขียนของออบูอับด์ บินอัล-กอเซ็ม บินสลาลาม (ฮ.ศ. 157 – 224 / ค.ศ. 774 – 838) หนังสือเล่มนี้จะพูดถึงเรื่องนโยบายการเงินอย่างครอบคลุม ถ้าเปรียบเทียบกับเล่มอื่น หนังสือเล่มนี้จะถือว่าครอบคลุมที่สุดอัลอัมวัล งานเขียนของ อาบูฮามิด บินซัลยา วัยฮ์ (ฮ.ศ. 180 – 251 / ค.ศ. 796 – 865) เนื้อหาเล่มนี้คล้ายกับงานเขียนของออบูอับด์.

สมัยการหยุดชะงักทางความคิดการเคลื่อนไหวทางวิชาการได้ดำเนินมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 2 – 5 และอ่อนตัวลงในช่วง ศตวรรษที่ 5 อิจเราะห์ กระแสของแนวความคิดที่ว่า ประตูลิญาฮได้ปิดลง และได้เกิดขึ้น จนกลายมาเป็นความเชื่อโดยรวมเมื่อมีความเข้าใจว่า ประตูลิญาฮได้ปิดลงสิ่งที่ตามมาก็คือ ยุคของการตักลิด (การตามแบบปิดทูปิดตา) ก็เกิดขึ้น การเรียนการสอนในสมัยนี้ก็สอนตามผลงานของโตะครูที่เขาเขียนมา เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อในหลายๆ ด้าน รวมถึงด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าไม่มีการพัฒนา ถึงแม้ว่าโลกอิสลามในสมัยนี้จะทรัพยากรอย่างเหลือเฟือ แต่ความคิดในด้านเศรษฐกิจอิสลามมิได้มีการเคลื่อนตัวอย่างที่ตัวการในการที่มีทรัพยากรอยู่อย่างเหลือเฟือ กลับทำให้เกิดแนวความคิดแบบซูฟีย์ในหมู่นักวิชาการ เมื่อมีความคิดแบบซูฟีย์มีอิทธิพลมากขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในสังคมก็น้อยลง ในที่สุดก็ทำให้เกิดความคิดทางโลก

และอาคีร์ตเกิดขึ้น ในทางวิชาการก็จะแยกระหว่าง วิชาการทางศาสนาและวิชาการทางโลกในสถาบันศึกษา ศาสนาจะถือว่าวิชาการทางโลกเป็นวิชาที่สร้างความผาสุกในโลกและพื้นดินเพียงอย่างเดียว ส่วนอุลาม่าจะ มุ่งมั่นเจาะจงเพียงวิชาการศาสนาเท่านั้นอย่างไรก็ตามก็ยังมีการเขียนของอิบนุฆอลดูนที่เกิดขึ้น แต่เสมือนว่า ผลงานของท่านผ่านไปโดยไร้ประโยชน์ในสมัยนั้น เพราะสภาพความเป็นจริงมันไกลแสน ไกลกับแนวความคิด ของสังคมสมัยนั้น

สมัยการโจมตีทางความคิด : การผสมผสานทางความคิดระหว่างอิสลามสังคมนิยมและทุนนิยมจากสภาพ ทางความคิดดังกล่าวทำให้โลกอิสลามต้องประสบกับยุคที่แสนมืดที่สุดในประวัติศาสตร์ ในศตวรรษที่ 18 19 และครึ่งหนึ่งของศตวรรษที่ 20 ยุโรป ได้เข้ามาครอบครองโลกของมุสลิม เข้ามาขโมยทรัพย์สินที่มามีอยู่ เอา วัฒนธรรมเข้ามา เปลี่ยนแปลงแนวความคิดทำให้เกิดลิสซิม (ลัทธินิยม) ต่างๆแนวความคิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้น มี 3 แนวคิดใหญ่ๆ ที่ทำการแข่งขันกันอย่างรุนแรง คือ อิสลาม คอมมิวนิสต์ และเชกกุลาริสซิม (ชาตินิยม) ทางด้านเศรษฐกิจก็มีอิสลาม ทุนนิยมและ สังคมนิยม และเราจะเห็นได้ว่า แนวความคิดที่ได้รับชนะในประเทศ มุสลิมคือ สังคมนิยมและทุนนิยมการเรียกร้องที่ได้รับเอกราชของประเทศมุสลิมได้เกิดขึ้น แต่มุสลิมได้ถูกแยก ออกเป็นสองกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้ว มุสลิมถูกรุกรานทางความคิด เช่น บางกลุ่มพยายามใส่ร้ายอิสลามว่าเป็นยา เสพติดสำหรับประชาชนอิสลามเป็นเพียงพิธีกรรมทางศาสนา ทำให้ผู้คนในสมัยนั้นมีความคิดอิสลามไม่มีอะไร ไม่มีความสำคัญเราสามารถเข้าใจได้ว่ามุสลิมในสมัยนั้นมีความมิดมนทางความคิดและวิสัยทัศน์ มีความ แตกแยกทางความคิด และในขณะเดียวกันแนวความคิดอื่นมีความเข้มแข็ง พวกเขาสามารถสร้างผู้นำทาง ความคิดของเขาจากกลุ่มของมุสลิมอิสลามเป็นที่ยอมรับเพียงแค่หลักการ ส่วนการปฏิบัติไม่ได้เป็นไปตาม หลักการ จนกาลเวลาผ่านไปสัญญาของแนวความคิดสังคมนิยมก็ไม่ได้แสดงให้เห็นและล้มสลายไปในที่สุด ที่ ยังคงอยู่ในขณะนี้ก็คือทุนนิยม ที่ยังคงโลดเต้นอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

สมัยของการฟื้นฟูอิสลาม (นำอิสลามมาใช้กับการดำเนินชีวิต)ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการเคลื่อนไหวของ อิสลามได้แพ้ในหลายสมรภูมิของการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ความเป็นจริงแล้วการเคลื่อนไหวอิสลามก็ยัง ดำเนินต่อไป ตั้งแต่สมัยของ ญาลาลุดดีน อัล-อัฟฆอนี อับดุลเราะห์มาน อัล-กาวากีฟี มุฮัมหมัดอัब्ดุล ราชิด ริฎอ จนถึง ฮาซัน อัลบันนาที่อียิปต์ยามาลุดดีน อัลอัฟฆอนี และอัลกาวากีฟีจะเน้นการเมือง ส่วนมุฮัมหมัด อัब्ดุล ราชิดริฎอ จะเน้นด้านความคิดและการศึกษา ถึงแม้ว่าจะไม่ครอบคลุม แต่การฟื้นฟูก็เริ่มเกิดขึ้นมา ยุคของฮาซัน อัลบันนา ได้ดำเนินการ 2 ประการหลักคือ

1. สร้างวิสัยทัศน์อิสลามโดยภาพรวมพร้อมทั้งทุกอย่างในการดำเนินชีวิต
2. สร้างรูปแบบของการเคลื่อนไหว วิธีการ รูปแบบองค์กรการสร้างและเพิ่มสมาชิกอิสลามคือ ศาสนาสากล ที่ไม่มีแนวคิดได้เทียบเท่า ทำให้มุสลิมมีความมั่นใจ

(1) ต่อความคิดของอิสลามด้านหลักการ

(2) ต่อความสามารถของอุมมัตอิสลามในการฟื้นฟูอีกครั้งหนึ่งจนทำให้เกิดความมั่นใจอย่างเข้มแข็งต่อ อัล-อิสลามสมัยของการทำให้วิชาการเป็นอิสลาม (ทำให้เศรษฐกิจเป็นอิสลาม) เมื่อตะวันตกเริ่มที่จะตกเป็น ฌ เริ่ม วันใหม่ของมุสลิม รูปแบบการทำให้เป็นอิสลามมี 2 ชนิด คือ

1. ทำให้เป็นอิสลามโดยเต็มรูปแบบ

2. ทำให้เป็นอิสลามโดยด้านการปฏิบัติเท่านั้น โดยกลุ่มทั่วไปจะเน้นการเผยแพร่อิสลามแบบเต็มรูปแบบ (กลุ่มทางสังคม)วิชาที่มีการพัฒนาเร็ว คือ วิชาเศรษฐกิจ โดยผ่านหลายกระบวนการด้วยกัน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการเปรียบ งานเขียนในช่วงต้นของเศรษฐศาสตร์อิสลามจะเป็นงานเขียนที่เปรียบเทียบระหว่างระบบตรงนี้ อิสลามจะเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น สังคมนิยมและทุนนิยม เป็นการตอบสนองต่อจิตวิทยาและ ความเป็นเหตุเป็นผล ส่วนหนึ่งของนักเขียนในสมัยนี้คือ - ซัยยิด กุฎบ เขียนเรื่อง หลักการอิสลามเกี่ยวกับ ความยุติธรรมทางสังคม (ความยุติธรรมในสังคมอิสลาม) - ดร. มุสตอฟา อัล-ชีบาอี นักคิดอิสลามจากซีเรีย เขียนเปรียบเทียบระหว่างอิสลามกับสังคมนิยมในหนังสือ “อิสติรอเกียห์ อัล-อิสลาม” (สังคมนิยมอิสลาม) -

เชค มุฮัมหมัด อัลฆอซาลี อุลามะและนักคิดอิสลามจากอียิปต์ ในปี 94 เขียนหนังสือ “อัล-อิสลาม วาอัล-เอาฎอ ออ อัล-อิญติศอติยะห์” (อิสลามและสถานภาพทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน) - แล้วยังมี ดร. อับดุลกอดีร์ เอาตะห์ :อียิปต์ - อบูล อะวลา อัลเมาตุตี :ปากีสถาน- มุฮัมหมัด บากีส อัล-ศอดร : อิรัก - อบูล ฮาซัน อาลี อัล-ฮานานี อัล- นาดาวี :

ผู้เขียนบทความ อ.ณรงค์ หัสนี

อาจารย์มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

บทสรุปเศรษฐศาสตร์อิสลาม

<http://www.islammore.com/main/content.php>

จากรายละเอียดที่ผ่านมาเราสามารถสรุปลักษณะที่โดดเด่น และสำคัญของระบอบเศรษฐศาสตร์อิสลาม ดังนี้

1. ทรัพย์ทุกประเภท ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ แต่เพียงผู้เดียว ส่วนมนุษย์เป็นผู้ที่มีหน้าที่ดูแลความโปรดปรานชนิดนี้ โดยที่พระองค์อัลลอฮ์ ได้ทรงบันดาลให้มันมีความสะดวกง่ายดายตายกับมนุษย์ และเป็นการรับใช้มนุษย์

2. ถือเป็นหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ ที่จะต้องใช้จ่ายทรัพย์ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้มีกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง คืออัลลอฮ์ จึงจำเป็นจะต้องใช้จ่ายมันเพื่อสนองตอบคำบัญชาของพระองค์ เพื่อก่อให้เกิดระบอบที่เป็นรูปธรรม

3. แท้จริงแล้วพระองค์อัลลอฮ์ ได้ทรงเรียกร้องบ่าวของพระองค์ ให้ใช้จ่ายทรัพย์ในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสิ่งที่ถูกสร้างทั้งหมด และเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของมวลมนุษย์

4. ระบอบเศรษฐศาสตร์อิสลาม ได้ประสานด้านวัตถุประสงค์กับจิตวิญญาณเข้าด้วยกัน ภายใต้การผูกมัดบริบททางเศรษฐศาสตร์กับบริบททางจริยธรรม บนบรรทัดฐานความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการประกอบธุรกรรม และการแลกเปลี่ยน

5. มีดุลยภาพในการดูแลผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของปัจเจกชนและสังคม

6. มีความปานกลางในการใช้จ่ายและใช้สอย โดยห้ามพฤติกรรมที่สุรุ่ยสุร่าย

7. อิสลามห้ามการสะสมทรัพย์¹ และเรียกร้องให้เอาทรัพย์สู่สนามการลงทุน โดยถือว่าการสะสมทรัพย์เป็นอาชญากรรมที่เลวร้าย ที่จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง²

8. เงินตราทำหน้าที่สำคัญในด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความง่ายตายในการประกอบการและเป็นตัวขับเคลื่อนพลังต่างๆ

แนวทางเศรษฐกิจของอิสลามมีลักษณะพื้นฐาน สอง ประการดังนี้

1. ความเป็นจริง

2. จริยธรรม

1. ความเป็นจริง คือ ระบบเศรษฐศาสตร์ที่เป้าหมายของมันมีความเป็นจริง เนื่องจากเนื้อหาของระบบและกฎเกณฑ์ต่างๆของมัน สามารถขับเคลื่อนเป็นเนื้อเดียวกับความเป็นจริงของมนุษย์ ทั้งในด้านธรรมชาติและคุณสมบัติเฉพาะของมนุษย์ โดยที่ระบบเศรษฐศาสตร์อิสลามถูกวางบนพื้นฐานของการมีวิสัยทัศน์ในแง่ความเป็นจริงของมนุษย์ตลอดกาล

2. จริยธรรม อิสลามมิได้ให้ความสำคัญด้านเนื้อหาของทฤษฎีด้านเดียว คือการทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ แต่อิสลามให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ เพื่อเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางไปพร้อมกับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อิสลามจึงได้ผสมกลมกลืนระหว่างกลไกด้านจิตวิญญาณ เพื่อเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางไปพร้อมกับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ด้วยเหตุนี้ อิสลามได้ผสมกลมกลืนระหว่างกลไกด้านจิตวิญญาณ กับกลไกด้านวัตถุ ด้วยเส้นทางที่จะนำไปสู่การทำให้จุดมุ่งหมายที่คาดหวังไว้มีความเป็นจริง อิสลามจึงได้บัญญัติข้อบังคับเกี่ยวกับการครอบครองทรัพย์สินเมื่อครบเงื่อนไข จำเป็นจะต้องจ่ายซะกาตซึ่งถือเป็นอิบาตะฮ์ (การภักดีพระเจ้า) ทางศาสนา สิ่งดังกล่าวจะออกมาจากจิตที่เปี่ยมไปด้วยความศรัทธาที่เจิดจ้า เป็นพลังมหาศาลที่ผลักดันมนุษย์ให้เข้าร่วมในการขับเคลื่อนเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์อิสลามให้เป็นรูปธรรม ที่มีศักยภาพที่อยู่ในครรลองของเจตนารมณ์ของศาสนา และเป็นการแสวงหาความพอพระทัยจากอัลลอฮ์ และการเข้าใกล้ชิดพระองค์

แท้จริงหลักจริยธรรมด้านเศรษฐศาสตร์อิสลาม ยังไม่เกิดในรูปแบบที่สมบูรณ์ และครอบคลุมในโลกอิสลาม ยกเว้นจะเกิดอยู่เฉพาะกลุ่มบางกลุ่ม ที่ถือว่าเป็นตัวอย่างในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นหากมีนักคิดหรือนักนิติศาสตร์อิสลามคนใดไม่กลับมาทำให้เกิดเป็นรูปธรรมในรูปของหลักบรรทัดฐานของแนวคิดเศรษฐศาสตร์แล้ว ดังกล่าวมิได้หมายความว่าในภาพรวมมันคือหลักจริยธรรมของเศรษฐศาสตร์ที่ถูกนำมาปฏิบัติตาม

ดร. อับดุลละฮ์ มัซยาน ได้กล่าวว่า “และเราอย่าลืมว่าแท้จริงหลักนิติศาสตร์อิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคสนามของเศรษฐศาสตร์ คือ เส้นทางที่จะแยกภาพลักษณ์ของเนื้อหาแห่งบทบัญญัติอิสลามที่ยืนอยู่ระหว่างการเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในด้านหลักการ กับสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน ซึ่งได้ฉายภาพอยู่ในรูปของกิจกรรมอันมากมายของมนุษย์ ที่มีการวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลาท่ามกลางวิกฤตการณ์ต่าง ๆ นานา และท่ามกลางความแตกต่างของบริบททางสังคมมนุษย์ ดังนั้นนิติศาสตร์อิสลามจึงมิใช่เป็นแค่เพียงการครอบคลุมของตัวบทที่ตายตัว หรือเป็นแค่ภาพของการให้ความสงบสุขของชีวิตที่มนุษย์อาศัยอยู่ สำหรับในเชิงทฤษฎีของหลักเศรษฐศาสตร์ เริ่มนับจากจุดนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของหลักจริยธรรม และหลักการของเศรษฐศาสตร์จะมีความแตกต่างกันในบางส่วนที่มีความแตกต่างกันของบริบทที่เป็นสถานการณ์จริงและปัจจุบัน”

เศรษฐศาสตร์อิสลาม / ดร. มุสฏอฟา อัลอับดุลลอฮ์ อัลกิฟรีย์
แปลและเรียบเรียง / มุห์หมัด บินต่วน

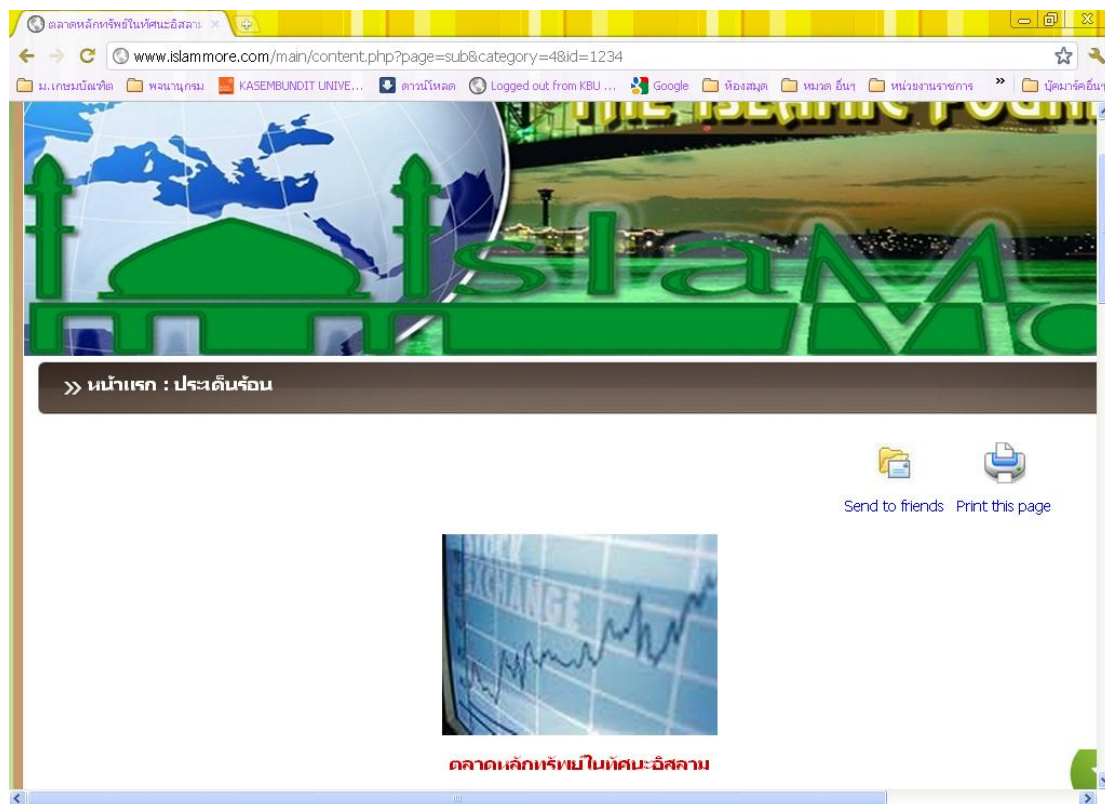
เศรษฐศาสตร์อิสลาม

กลุ่มแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์อิสลาม
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อิสลาม

๒. กลุ่มแนวความคิดในเศรษฐศาสตร์อิสลาม (The School of Thoughts in Islamic Economics)ตามที่เราได้ทราบถึงความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์อิสลามในเบื้องต้นแล้วว่า วิชาทางเศรษฐศาสตร์อิสลามนั้น ด้วยหลักการแล้วได้มีมาตั้งแต่การมาของอิสลาม แต่ในสมัยต้นของอิสลามมิได้แยกวิชาต่างๆ ออกเป็นสาขาวิชาย่อย แต่จะรวมอยู่ในหลักการอิสลามโดยรวม เนื่องด้วยยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลง การเข้ามาของแนวความคิดที่แปลกปลอมในอิสลามจนทำให้เกิดวิชาต่างๆ ขึ้นมา วิชาเศรษฐศาสตร์อิสลามถือเป็นวิชาใหม่ที่เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 20 ในหลักการแล้วนักเศรษฐศาสตร์อิสลามเห็นพ้องกันว่าวิชาเศรษฐศาสตร์อิสลามกับเศรษฐศาสตร์ทั่วไปย่อมมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอน เพราะเศรษฐศาสตร์ทั่วไปไม่มีพระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ แต่ในระบบอิสลามนั้นมีพระเจ้าเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอนอย่างไรก็ตามเมื่อมีคำถามในเรื่องหลักการทางเศรษฐศาสตร์อิสลามก็เริ่มที่จะมีทัศนะที่หลากหลายเกิดขึ้น ความแตกต่างทางความคิดของนักเศรษฐศาสตร์อิสลามที่สามารถรวบรวมได้จนถึงปัจจุบันนี้ สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้กลุ่มที่ 1 ทัศนะในกลุ่มแรกนี้ นำโดย Bagir as-Sadr ด้วยงานเขียนของเขาที่ชื่อว่า “อิกติศอดุนา” ทัศนะในกลุ่มนี้มีมุมมองเห็นว่า วิชาเศรษฐศาสตร์นั้นไม่เคยไปในทางเดียวกันกับอิสลาม

เศรษฐศาสตร์ก็เป็นเศรษฐศาสตร์ อิสลามก็ยังคงเป็นอิสลาม ทั้งสองไม่สามารถที่จะรวมกันได้เลย เพราะทั้งสองมาจากปรัชญาที่แตกต่างกัน อีกด้านหนึ่งต่อต้านอิสลาม อีกด้านหนึ่งเป็นอิสลาม ตามทัศนะของกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ความแตกต่างทางปรัชญาส่งผลต่อความแตกต่างทางมุมมองในเรื่องเศรษฐกิจ ตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นเพราะความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุด ส่วนทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์มีอยู่จำนวนจำกัด ตามทัศนะกลุ่มนี้ปฏิเสธข้อคิดเห็นดังกล่าว เพราะพวกเขาเห็นว่าอิสลามนั้นไม่รู้จักกับคำว่าทรัพยากรมีอยู่จำกัด หลักฐานที่ใช้คือ อายาตอัลกุรอานที่มีใจความว่า “แท้จริงทุกๆ สิ่งนั้นเราสร้างมันตามสัดส่วน” (สุเราะห์อัลกอมร์ อายาตที่ 49) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอัลลอฮ์นั้นได้สร้างทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพอเพียงต่อมนุษย์ในการมีชีวิตในโลกนี้ ทัศนะกลุ่มนี้เช่นกันได้ปฏิเสธแนวความคิดที่ว่า มนุษย์นั้นมีความต้องการที่ไม่จำกัด ดูได้จากตัวอย่าง การที่มนุษย์ดื่มน้ำ เมื่อเขาอิมเขาก็จะหยุดกินทันทีเป็นการไม่จริงที่มนุษย์มีความต้องการไม่จำกัด (จงเปรียบทัศนะนี้กับทฤษฎีอรรถประโยชน์เพิ่ม กฎของการลดน้อยถอยลงและกฎของ Gossen ในวิชาเศรษฐศาสตร์) ทัศนะกลุ่มนี้มีความเห็นว่า เศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นมาจากการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม จนทำให้ผู้ที่แข็งแรงเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่า มีสิทธิในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรมากกว่า จนทำให้มีความร่ำรวยอย่างล้นหลาม คนที่จนก็จนอย่างน่าเอ็นดู ด้วยเหตุนี้เศรษฐศาสตร์ไม่ใช่เกิดขึ้นจากความขาดแคลนทรัพยากร แต่เกิดขึ้นจากความละโมภของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุด ด้วยเหตุนี้พวกเขาเห็นว่า คำว่าเศรษฐศาสตร์อิสลามไม่เพียงแค่ว่าไม่เหมาะสมหรือผิดเท่านั้น แต่ยังทำให้หลงผิดไปด้วย ดังนั้นให้หยุดใช้คำว่า เศรษฐศาสตร์อิสลามเสีย และเสนอศัพท์ใหม่ให้ ซึ่งมาจากปรัชญาอิสลาม นั่นก็คือคำว่า “อิกติศอด” ซึ่งมาจากรากเดิมของคำว่า “กอสต” มีความหมายว่า ความสมดุล ในฐานะที่เท่าเทียมกัน เหมาะสมหรือกึ่งกลาง ในแนวทางเดียวกันพวกเขาได้ปฏิเสธและสลัดทิ้งทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทั่วไป และพยายามที่จะสร้างและเรียบเรียงทฤษฎีใหม่ที่ได้มาจากการค้นคว้าจากอัลกุรอานและฮิสสุนนะห์ นักคิดในกลุ่มนี้นอกจาก Bagir as-Sadr แล้วก็ยังมี Abbas Mirakhor, Baqir al-Hasani, Kadim as-Sadr, Iraj Toutonchian, Hedayati คนอื่นๆ กลุ่มที่ 2 ทัศนะของกลุ่มนี้มีความเห็นที่แตกต่างจากกลุ่มแรก ทัศนะของกลุ่มนี้กลับเห็นด้วยกับทัศนะที่ว่า ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นจากการที่ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุด อาจจะเป็นจริงว่าอุปสงค์รวมและอุปทานของข่าวสารที่มีอยู่บนโลกนี้อยู่ในจุดดุลยภาพ แต่ถ้าเราไปมองในสถานที่ที่หนึ่งหรือในเวลาเวลาหนึ่งจะพบว่าการขาดแคลนเกิดขึ้น แถมยังเกิดขึ้นบ่อยเสียด้วย ตัวอย่างเช่นอุปทานข่าวในประเทศอิทียอเปีย บังลาเทศ แนนอนยอมมีความขาดแคลนมากกว่าข่าวสารในประเทศไทย ดังเหตุนี้ความขาดแคลนนั่นยอมมี และอิสลามก็ยอมรับ ดังหลักฐานที่มีใจความว่า “และแน่นอน เราจะทดลองพวกเขาด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากความกลัว และความหิวด้วยความสูญเสีย (อย่างใดอย่างหนึ่ง) จากทรัพย์สมบัติชีวิต และพืชผล และเจ้าจงแจ้งข่าวดีกับผู้อดทนเถิด” (สุเราะห์อัลบาคอเราะห์ อายาตที่ 155) ส่วนความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุด ถือเป็นเรื่องปกติ ด้วยหลักฐาน ที่มีใจความว่า “การสะสมทรัพย์สมบัติเพื่ออวดอ้าง ได้ทำให้พวกเขาเพลิดเพลิน จนกระทั่งพวกเขาเข้าไปยังหลุมฝังศพ เปล่าเลย พวกเขาจะได้อะไร และเปล่านั้นพวกเขาจะได้อะไร มิใช่เช่นนั้น ถ้าพวกเขาได้รู้อย่างแท้จริงแล้ว” (สุเราะห์อัลตาดากาฮูร อายาตที่ 1-5) และก็ได้มีฮาดิษของท่านรซูลที่มีใจความสรุปว่า มนุษย์นั้นไม่เคยมีวันที่เขามีความพอเพียง ถ้าให้ทองหนึ่งก้อน เขาก็จะขอก่อนที่สอง ถ้าให้ก่อนที่สอง เขาก็จะได้ก่อนที่สาม และต่อๆ ไป จนกว่าเขาจะเข้าหลุมฝังศพ ถ้าดูแล้วกลุ่มทัศนะนี้ก็ไม่ได้มีความแตกต่างจากแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป แล้วไหนละที่เป็นอิสลาม? ความแตกต่างของทัศนะนี้กับเศรษฐศาสตร์ทั่วไปอยู่ที่การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา ในการที่มนุษย์เจอกับปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์ไม่สิ้นสุด ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องเลือก และให้ความสำคัญก่อนหลังเพื่อตอบสนองความต้องการ และจะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับเขาก่อน ในการตัดสินใจของมนุษย์ที่ไม่มีศาสนาจะตัดสินใจตามความอำเภอใจของเขา แต่สำหรับมนุษย์ที่มีศาสนาจะตัดสินใจตามหลักการศาสนาที่มาจากอัลกุรอานและฮิสสุนนะห์ นักคิดกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งคือ M.Umer Chapra, M.A.Mannan, M.Nejatullah Siddiqi และคนอื่น ส่วนใหญ่พวกเขาทำงานกับ Islamic Development

Bank (IDB) ซึ่งมีงบประมาณอยู่มาก และสามารถขยายแนวความคิดได้อย่างรวดเร็ว พวกเขาส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตที่จบจากตะวันตก ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงไม่ทิ้งทฤษฎีทั่วไปลงในถังขยะ การเอาสิ่งที่ดีและมีประโยชน์จากเชื้อชาติไม่ใช่สิ่งที่ฮาราม ท่านนบีได้กล่าวว่วิชาความรู้สำหรับมุสลิมเปรียบเสมือนสิ่งของที่สูญหาย หากมีการพบเจออุมมัตอิสลามเป็นผู้เหมาะสมที่สุดที่จะได้รับ ประวัติศาสตร์ได้จารึกถึงเหตุการณ์เหล่านี้ที่นักวิชาการมุสลิมได้จับเอาวิชาความรู้จากวัฒนธรรมอื่น เช่น ยูนาน อินเดีย จีน เปอร์เซีย เป็นต้น จนทำให้มีการเพื่อบางความรู้และให้แสงสว่างให้กับอิสลาม กลุ่ม 3 ทักษะของกลุ่มนี้จะวิจารณ์ทักษะของทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมาว่า กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่พยายามค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่คนเขาค้นพบมาแล้ว และสลัดทิ้งทฤษฎีเก่าเอาทฤษฎีใหม่ ส่วนกลุ่มที่ 2 ถูกวิจารณ์ว่าเป็นกลุ่มที่ลอกเลียนแบบเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกโดยให้ดอกเบียหายไปและแทนด้วยชะกาดและเนียด(เจตนา) ทักษะของกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่คิดเชิงวิจารณ์ พวกเขามีความเห็นว่าการวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ไม่ใช่เฉพาะกับระบบทุนนิยมหรือสังคมนิยมเท่านั้น แต่กับระบบเศรษฐศาสตร์อิสลามก็เช่นกัน พวกเขามีความเชื่อมั่นว่าอิสลามนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด แต่เศรษฐศาสตร์อิสลามนั้นยังไม่แน่นอน เพราะเศรษฐศาสตร์อิสลามคือผลมาจากการวิเคราะห์ของมนุษย์จากอัลกุรอานและสุนนะห์ จนค่าของความเป็นจริงไม่เป็นสิ่งเด็ดขาด ทฤษฎีหรือสิ่งค้นพบจำเป็นต้องทดสอบความถูกต้องอยู่เสมอ เช่นเดียวกับเศรษฐศาสตร์ทั่วไป นักคิดกลุ่มนี้คือ Timur Kuran(หัวหน้าสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ของ University of Southern California) , Jomo (Yale, Cambridge, Harvard, Malaya) Muhammad Arif และคนอื่นๆ

<http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=1234>

ตลาดหลักทรัพย์ในทัศนะอิสลาม

ความเห็นของสถาบันวิจัยนิติศาสตร์อิสลามเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์

สถาบันวิจัยนิติศาสตร์อิสลาม (Islamic Fiqh Academy)¹ ได้จัดการประชุมครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 14-20 / 03 / 1990 ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อพิจารณางานค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ที่เคยจัดขึ้นในปี ค.ศ.1989 อาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า กฎหมายอิสลามส่งเสริมการทำมาหากิน การดำเนินธุรกิจ การลงทุนด้วยทรัพย์สิน และการลงทุนด้านอื่นๆที่อยู่บนพื้นฐานอัลอิสลาม โดยจะต้องร่วมกันแบกรับความเสี่ยงและภาระต่างๆ และเนื่องจากตลาดหลักทรัพย์เป็นตลาดเงินหมุนเวียน สร้างผลกำไร และกำลังได้รับความสนใจ การค้นคว้าหาข้อชี้ขาดเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อทุกคนจะได้เข้าใจถึงหลักศาสนาที่ว่าด้วยเรื่องดังกล่าวและพร้อมเผชิญหน้ากับสิ่งใหม่ๆที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นักนิติศาสตร์อิสลามและนักกฎหมายอิสลาม ได้พยายามอธิบายหลักการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและการลงทุน โดยเฉพาะการตลาดและการดูแลตลาด หลังสถาบันวิจัยนิติศาสตร์อิสลามพิจารณางานวิจัยเกี่ยวกับระบบและเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์ที่เสนอมมาแล้วสถาบันวิจัยฯได้มติเอกฉันท์ดังนี้

1. การให้ความสำคัญต่อ ตลาดหลักทรัพย์ คือส่วนหนึ่งจากการทำหน้าที่จำเป็นเกี่ยวกับการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินก่อนจะนำไปใช้พัฒนา ช่วยเหลือ และสนองตอบความต้องการทางสังคม ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อโลกนี้และโลกหน้า

2. ตลาดหลักทรัพย์ (แม้ว่าจะมีความต้องการ) ตามทัศนะอัลอิสลามมิใช่รูปแบบและเป้าหมายทางการลงทุนและการพัฒนาด้านทรัพย์สินที่แท้จริง ด้วยเหตุนี้นักนิติศาสตร์อิสลามและนักเศรษฐศาสตร์อิสลามต่างใช้ความพยายาม พยายาม ทุ่มเท เสียสละเวลา เพื่อตรวจสอบระบบ เครื่องมือ และการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์พร้อมแก้ไขสิ่งที่สมควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม

3. แนวคิดเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ ยึดถือการบริหารและการดำเนินงานเป็นหลัก ดังนั้นจำเป็นจะต้องมีการอ้างอิงถึงการบริหารและการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถนำมาปฏิบัติและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้ ตลอดจนอยู่ภายใต้หลักบัญญัติศาสนาโดยรวม โดยจะต้องไม่ขัดต่อตัวบทหลักฐานหรือหลักเกณฑ์ทางศาสนา ที่กล่าวมาจึงเป็นเป็นหน้าที่ของนักปกครองที่จะต้องดูแลฝ่ายบริหารและจัดระบบตลาดหลักทรัพย์ให้สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม

นอกจากนั้นสถาบันวิจัยอิสลามนิติศาสตร์ยังได้ทำการพิจารณาประโยชน์เชิงบวกและเชิงลบตามทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์และนักธุรกิจที่อาจจะส่งผลกระทบต่อระบบตลาดหุ้นได้แก่

ก - ประโยชน์เชิงบวกของตลาดหลักทรัพย์

ข้อแรก : ทำให้เกิดความสะดวกในตลาดหุ้นอย่างถาวร ไม่ว่าจะเป็นการพบปะระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ หรือการทำสัญญาประเภทต่างๆ เช่น หุ้น พันธบัตร และสินค้า

ข้อสอง : ทำให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรต่างๆตลอดจนรัฐวิสาหกิจที่สามารถซื้อขายผ่านหุ้นและพันธบัตร ทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม

ข้อสาม : ทำให้การซื้อขายหุ้น พันธบัตรสินเชื่อ และสินค้ากับบุคคลอื่นๆตลอดจนการแสวงหาประโยชน์จากราคาเหล่านั้นกลายเป็นเรื่องง่ายขึ้น เพราะบริษัทที่ออกหุ้นมานั้นจะไม่สามารถตรวจสอบความโปร่งใสของมูลค่าหุ้นให้แก่เจ้าของได้

ข้อสี่ : ทำให้ง่ายแก่การทราบมาตรฐานหรือความสมดุลของราคาหุ้น พันธบัตรสินเชื่อและสินค้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวของอุปสงค์และอุปทาน

ข - ประโยชน์เชิงลบของตลาดหลักทรัพย์

ข้อแรก : สัญญาผ่อนชำระในตลาดหุ้นไม่ใช่การซื้อขายจริง เพราะไม่มีการรับเงินส่งสินค้ากันจริงระหว่างสองฝ่ายขณะทำสัญญา ซึ่งตามกฎหมายอิสลามแล้วกำหนดให้มีการรับเงินส่งสินค้าจากสองฝ่าย หรืออย่างหนึ่งอย่างใด

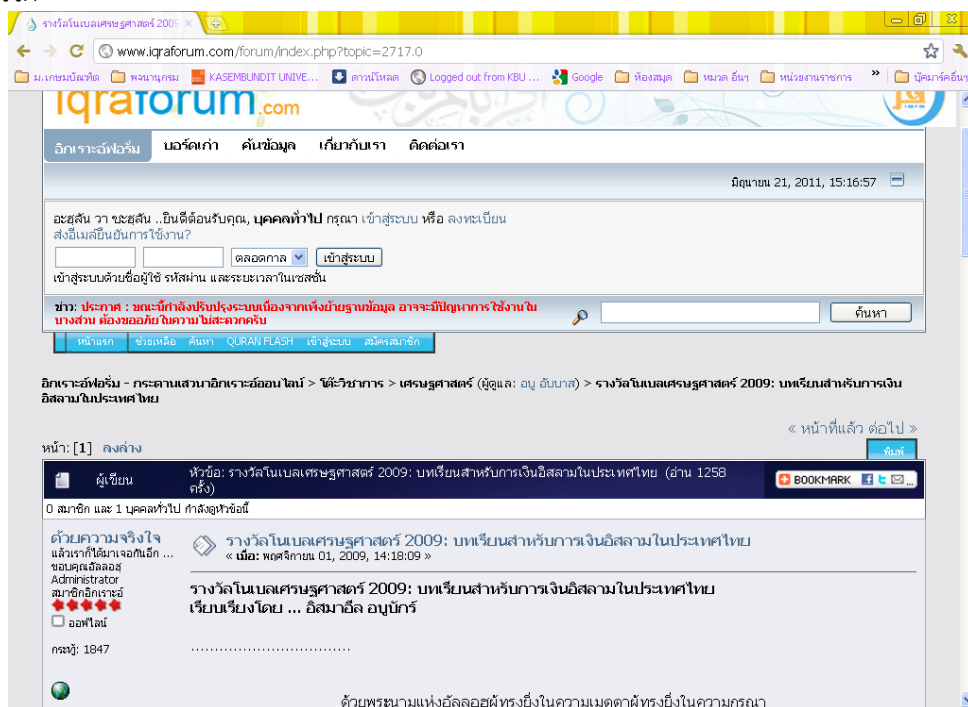
ข้อสอง : ผู้ขายส่วนใหญ่มักจะขายในสิ่งที่ตนเองมีได้ครอบครอง ไม่ว่าจะปันทรัพย์หรือหุ้น ผลิตภัณฑ์ และสินค้า แต่ผู้ขายหวังว่าจะซื้อคืนจากตลาดหรือรับสินค้าคืนตามวันเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องจ่ายเงินขณะทำสัญญาซื้อขายเหมือนการซื้อขายแบบสะสม²

ข้อสาม : ผู้ซื้อส่วนใหญ่จะขายสิ่งที่เขาซื้อมาก่อนเขาจะได้รับสิ่งนั้น ขณะที่ผู้ขายจะซื้อสิ่งนั้นไปก่อนจะได้รับมา ซึ่งถือว่าเป็นการซื้อขายซ้ำไปซ้ำมาก่อนจะได้รับ จนกว่าจะจบลงที่ผู้ซื้อคนสุดท้าย (อาจจะ) ต้องการรับสินค้าจากผู้ขายคนแรกที่ขายในสิ่งที่เขาไม่ได้ครอบครอง หรือคิดราคาแตกต่างจากวันที่ส่งมอบ นอกจากนี้ยังมีการลบบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผู้ซื้อและผู้ขาย (ไม่ใช่คนแรกและคนสุดท้าย) จากการรับราคาที่แตกต่างกันไป หากต้องการกำไร หรืออาจจะจ่ายอีกราคาหากเกิดความขาดทุนตามวันเวลาที่กล่าวมา โดยลักษณะดังกล่าวคล้ายกับการพนันและมีความเสี่ยง

ข้อสี่ : นักลงทุนจะกักตุนหุ้น พันธบัตร และสินค้าในตลาด เพื่อควบคุมกลุ่มผู้ขายที่จะขายในสิ่งที่มิได้ครอบครองจริง โดยหวังจะซื้อกลับก่อนถึงกำหนดรับส่งด้วยราคาที่ถูกลงกว่าและส่งมอบ ณ เวลานั้น สิ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มผู้ขายตกอยู่ในความผิด

ข้อห้า : ความเสี่ยงเกิดขึ้นจากสื่อกลางทางการตลาดโดยรวม เนื่องจากราคาไม่เป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานของตลาด ตลอดจนผู้ที่ต้องการซื้อขายจริงๆ แต่ได้รับผลกระทบมาจากหลายประการด้วยกัน บางส่วนมาจากกลุ่มบุคคลที่หวังครอบครองตลาด บางส่วนมาจากกลุ่มบุคคลนิยมกักตุนสินค้าจึงปล่อยข่าวโกหก หลอกลวง และอื่นๆ ตามกฎหมายอิสลามถือว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดความเสี่ยง เพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงราคาอย่างไม่เป็นตามธรรมชาติ และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนักเศรษฐศาสตร์อย่างรุนแรงในตลาดหุ้น และเป็นสาเหตุทำให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สินมากมายในระยะ

เวลาอันสั้น แต่ในเวลาเดียวกันทำให้คนอื่นร่ำรวยขึ้นมาภายในพริบตา โดยไม่ต้องลงทุนและใช้ความพยายามแต่ประการใด

<http://www.iqraforum.com/forum/index.php?topic=2717.0>

รางวัลโนเบลเศรษฐศาสตร์ 2009: บทเรียนสำหรับการเงินอิสลามในประเทศไทย

เรียบเรียงโดย ... อิสมาอีล อบูบักร์

ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮ์ทรงยิ่งใหญ่ในความเมตตาผู้ทรงยิ่งใหญ่ในความกรุณา

“สองผู้ชนะคว่ำรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ประจำปีนี้ เอลิเนอร์ ออสตรอม และ โอลิเวอร์ วิลเลียมสัน กลายเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมที่สุดในเวลานี้ ซึ่งโลกกำลังเสาะแสวงหาคำอธิบายจากแง่มุมอื่นในวิชาเศรษฐศาสตร์ ภายหลังจากหลักการแท้ๆ ในเรื่องตลาดเสรีถูกพิสูจน์ว่าใช้การไม่ได้ จากวิกฤตทางการเงินและเศรษฐกิจครั้งมโหฬาร”

อ้างอิงจาก (<http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9520000121653>) 24

ตุลาคม 2552

ตามที่ทุกคนได้ทราบผลไปแล้วเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ที่ผ่านมารางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ประจำปีนี้ที่เอลิเนอร์ ออสตรอม และโอลิเวอร์ วิลเลียมสัน เป็นผู้ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้ สำหรับผมแล้วใครได้รับรางวัลดังกล่าวก็ไม่สำคัญเท่ากับว่า นักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลกให้การยอมรับแล้วว่าหลักการเรื่องตลาดเสรีไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมสำหรับปัจเจกชนและสังคมได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งนักวิชาการอย่าง ศาสตราจารย์เอลิเนอร์ มองในรูปของเศรษฐศาสตร์ (Economic Governance) และสมบัติส่วนรวม (the Commons) ว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรที่เป็นประโยชน์สำหรับทุกคนในชุมชน สิ่งที่เราเรียกว่า “ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ” ของคนในสังคมสามารถแก้ปัญหาความบกพร่องของพลังตลาดได้ดีกว่าที่นักเศรษฐศาสตร์พยากรณ์กันไว้โดยไม่จำเป็นต้องมีการแทรกแซงอย่างโจ่งแจ้งของรัฐบาลแต่อย่างใด ซึ่งการค้นคว้าของเธอถูกมองว่าถูกที่ถูกเวลาเกี่ยวกับวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพราะความบกพร่องของตลาดที่เกิดจากนวัตกรรมทางการเงิน ตลาดที่มีข้อมูลมีมูลค่ามากมายมหาศาล ซึ่งไม่ใช่ตลาดที่มีความสมบูรณ์ตามสมมุติฐานของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อีกต่อไป สุดท้ายตลาดนี้ก็กลายเป็นตลาดที่สร้างโอกาสให้คนที่มีความรู้มากกว่าเขาเปรียบเทียบกับคนที่มีความรู้ต่ำกว่า และเขาก็จะเป็นที่ได้รับความประโยชน์และตอบสนองความต้องการส่วนตัวสูงสุดของเขา โดยสนใจหรือไม่สนใจสังคมหรือคนอื่นที่อยู่ในสังคมว่าจะเป็นอย่างไรร

กลับมามองสิ่งที่เรา (มุสลิม) พยายามที่จะนำเสนอ ศาสตราจารย์เอลิเนอร์ บอกว่า “ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ” นั้นอาจจะเกิดจากอะไรก็ได้ อาจจะเป็นค่านิยมที่เหมือนกัน พื้นฐานทางสังคมที่พอกัน หรือว่า ความต้องการที่คล้ายๆกัน เป็นไปได้ใหม่ว่าสิ่งนั้นที่เรากำลังมองหาอยู่ คือ ความเชื่อที่เหมือนกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนา โดยเฉพาะศาสนาที่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ไม่ดีร้ายสักน้อยนิดก็ตาม เขาจะได้รับการตอบแทนจากพระองค์ผู้อภิบาลในโลกหน้า ความเชื่อที่ว่าพวกเขาเป็นเพียงตัวแทนของพระเจ้าบนหน้าแผ่นดิน และจะต้องทำอย่างไรให้หน้าแผ่นดินนี้มีความสุข เพราะฉะนั้นทุกครั้งที่มีมนุษย์ตัดสินใจทางเศรษฐกิจ พวกเขาจะนำเอาค่านิยม ความเชื่อ และจิตสำนึกที่ว่ามาเป็นเงื่อนไขหากกิจกรรมทางเศรษฐกิจใดเป็นประโยชน์ต่อทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พวกเขาจะดำเนินการอย่างเต็มความสามารถ หากสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ส่วนตัวแต่เป็นโทษหรือสร้างความเลวร้ายให้กับคนหมู่มาก เขาก็จะต้องละเว้น แม้มันอาจให้ประโยชน์ต่อตัวเขาเองมากมายมหาศาลก็ตาม แน่แน่นอนที่เดียวราคาที่เหมาะสม คือ ราคาที่กำหนดโดยตลาดโดยไม่ต้องมีการแทรกแซงจากรัฐ แต่หากมีการกระทำใดๆที่เกิดขวางการพบกันของอุปสงค์และอุปทาน รัฐจำเป็นต้องใช้อำนาจในการแทรกแซงเท่าที่จำเป็น มนุษย์ไม่ใช่สัตว์เศรษฐกิจ แต่มนุษย์เป็นผู้ที่มีความประเสริฐและเป็นผู้ได้รับอำนาจให้เป็นตัวแทนในการใช้การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สำหรับตัวเองและมนุษย์อื่นในสังคม และนั่นคือสิ่งที่อิสลามได้สอนไว้ตามหลักการเศรษฐกิจอิสลาม

อะไรคือบทเรียนที่มุสลิมในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารและผู้ใช้บริการสถาบันการเงินอิสลามในประเทศไทย สิ่งแรกที่ผู้ที่มีส่วนในการบริหารจัดการพึงรำลึกอยู่เสมอคือหน้าที่ของตัวเอง หน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ในฐานะตัวแทนของอัลลอฮ์บนหน้าแผ่นดินในการบริหารจัดการ ในการให้บริการทาง

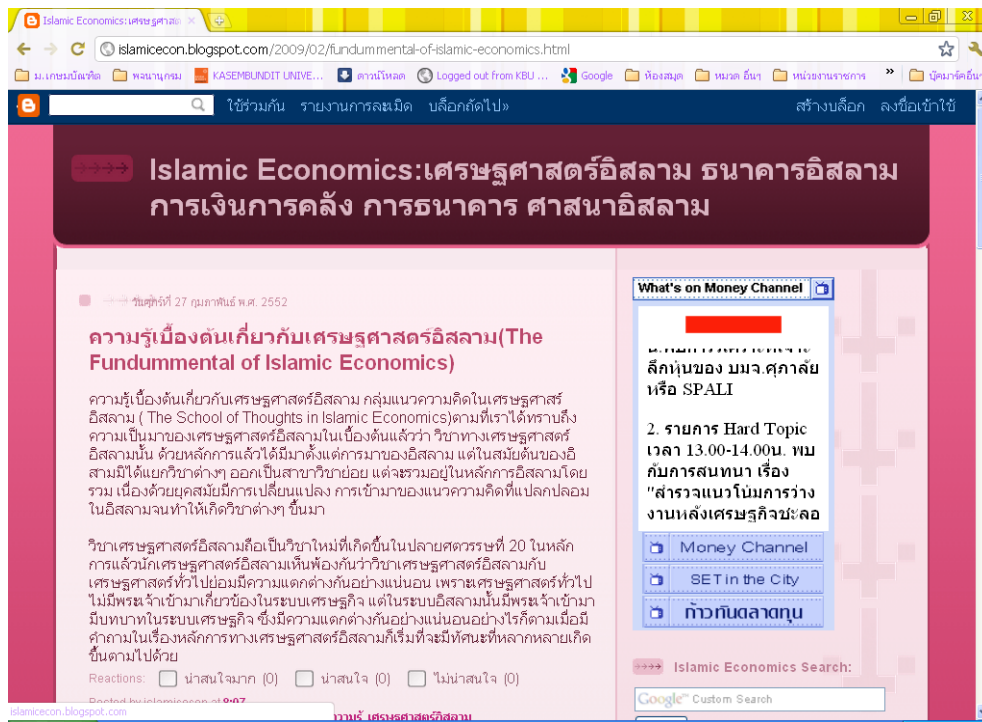

การเงินที่ถูกต้องตามหลักการอิสลามแก่พี่น้องของเราในประเทศไทย ให้พี่น้องของเราได้มีโอกาสออกห่างและหลีกเลี่ยงการเงินที่เอาไรต์เอาเปรียบ การเงินที่มีผลประโยชน์แก่กลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น เพราะฉะนั้นการบริการของเรา คือ การบริการพี่น้องของเราเอง แน่นนอนทีเดียวเราต้องให้บริการที่ดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นบริการด้วยจิตไมตรี การพยายามดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักการอิสลามให้มากที่สุด พวกเราต้องไม่ลืมว่า พวกเราจะถูกสอบสวนในงานที่เราทำในฐานะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน ว่าเราทำงานด้วยความเต็มที่แล้วหรือยัง ว่าเรานำเป้าประสงค์ของสังคมเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในการให้บริการทางการเงินหรือยัง ว่าเราใช้เวลาที่มีค่าของการเป็นตัวแทนของเราได้อย่างคุ้มค่าหรือยัง และว่าเราทำหน้าที่ที่อย่างมี ที่ศาสตราจารย์เอลิเนอร์ เรียกว่า “Economic Governance” ในการจัดการ “The Commons” อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดหรือยัง

หากเราเป็นลูกค้ำของสถาบันการเงินอิสลาม เราก็จะต้องมีส่วนในการจัดการ “The commons” โดยหลักก็เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและสังคม และทุกๆครั้งสังคมจะต้องมาก่อนเสมอ แน่นนอนทีเดียวเราต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากสถาบันการเงินอิสลามที่มีอยู่ แต่เราต้องมองลูกค้ำหรือสมาชิกคนอื่นและความสามารถของสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์อิสลามหรือธนาคารอิสลามอยู่ด้วย และถ้าหากว่าเราได้รับสินเชื่อไป เราพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะชำระคืนเชื่อมันหรือไม่ เราต้องมองให้ไกลกว่าตัวเอง หากเราไม่ชำระแน่นนอนทีเดียวเรากำลังจะกลายเป็นคนที่ไม่ดีมีสัจจะ และไม่ต้องบอกว่าคนเช่นนี้จะเป็นอย่างไรในสายตาของอัลลอฮ์ แต่ที่สำคัญในเรื่องของสังคมก็คือ นั่นเป็นการตัดโอกาสกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้นในสังคม ในการจัดสรรและสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรของผู้อื่นที่จะมีโอกาสได้รับสินเชื่อต่อจากเรา เพราะฉะนั้นเราก็อาจจะต้องอยู่ในกลุ่มของคอลิฟะห์ที่หย่อนยานต่อหน้าที่เสียเหลือเกิน

สิ่งหนึ่งที่เราต้องไม่ลืม คือ นอกจากหน้าที่ที่ต้องให้เราห่างจากดอกเบี้ยแล้ว ยังมีเป้าหมายทางการเศรษฐกิจอิสลามที่เราต้องพยายามมุ่งไป เช่น การกระจายรายได้ในสังคม เพื่อให้ทุกคนในสังคมพอมือพอกินเป็นเบื้องต้น ไม่ต้องอดมืออดกินมือ การสร้างส่งเสริมสภาพเศรษฐกิจสังคมให้ดีขึ้น การออกห่างจากสิ่งที่เป็นฆอรร (เสียง) ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัวเหลือเกินในการกระบวนกรธุรกรรมการเงินของสถาบันการเงินอิสลาม การไม่เข้าเกี่ยวข้องการผลิตการขายสิ่งที่จะต้องห้าม เป็นต้น เราอาจจะต้องถามตัวเองว่า ในแต่ละครั้งของการตัดสินใจทางธุรกิจของสถาบันการเงินอิสลามนั้น เราในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ได้นำสิ่งเหล่านี้ไปประกอบในการตัดสินใจมากน้อยแค่ไหน อย่างไร ทั้งนี้ทั้งนั้นการดำเนินกิจการของเรานั้นมีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ของการเป็นคอลิฟะห์บนหน้าแผ่นดินนี้ นั่นคือ เพื่อสังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุข

หลายๆครั้งเราคิดว่าเพื่อนวัตกรรมและความทันสมัย สถาบันการเงินอิสลามในประเทศเราพยายามจะนำนวัตกรรมต่างๆทางการเงินมาใช้ นั่นเป็นสิ่งที่ดีถ้าหากว่าสิ่งนั้นถูกต้องตามหลักการอิสลามในทุกกระบวนกร และ สามารถตอบสนองความต้องการของคนในสังคม ในการนำมาซึ่งความยุติธรรมและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โนเบลเศรษฐศาสตร์ 2009 ได้ชี้ให้เราเห็นชัดเจนแล้วว่า แนวคิดเศรษฐกิจที่มาจากมนุษย์อย่างเดียวเช่นทุนนิยมไม่น่าจะให้คำตอบที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจของมนุษย์ได้ เราต้องเชื่อว่าเศรษฐกิจแบบที่อิสลามนำเสนอ ซึ่งมีคุณลักษณะที่โลกปัจจุบันกำลังไฝ่หาจะทำให้เราสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่ยุ่งเหยิงนี้ได้ ทั้งนี้มันขึ้นอยู่กับว่าเราไม่ว่าจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใดสามารถนำหลักการที่อิสลามมาใช้อย่างอย่างมั่นใจ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และอย่างจริงจังหรือไม่แค่นั้นเอง แน่นนอนทีเดียวเราต้องการการศึกษาและการปฏิบัติ และบางครั้งลองผิดลองถูกด้วยความไม่รู้บ้างก็ตามที่ อัลลอฮ์รู้ในสิ่งที่มนุษย์ไม่รู้เสมอ วัลลอฮูอะลัม

<http://islamiccon.blogspot.com/2009/02/fundamental-of-islamic-economics.html>

วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อิสลาม(The Fundumtental of Islamic Economics)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อิสลาม กลุ่มแนวความคิดในเศรษฐศาสตร์อิสลาม (The School of Thoughts in Islamic Economics) ตามที่เราได้ทราบถึงความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์อิสลามในเบื้องต้นแล้วว่า วิชาทางเศรษฐศาสตร์อิสลามนั้น ด้วยหลักการแล้วได้มีมาตั้งแต่การมาของอิสลาม แต่ในสมัยต้นของอิสลามมิได้แยกวิชาต่างๆ ออกเป็นสาขาวิชาย่อย แต่จะรวมอยู่ในหลักการอิสลามโดยรวม เนื่องด้วยยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลง การเข้ามาของแนวความคิดที่แปลกปลอมในอิสลามจนทำให้เกิดวิชาต่างๆ ขึ้นมา

วิชาเศรษฐศาสตร์อิสลามถือเป็นวิชาใหม่ที่เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 20 ในหลักการแล้วนักเศรษฐศาสตร์อิสลามเห็นพ้องกันว่าวิชาเศรษฐศาสตร์อิสลามกับเศรษฐศาสตร์ทั่วไปย่อมมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอน เพราะเศรษฐศาสตร์ทั่วไปไม่มีพระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ แต่ในระบบอิสลามนั้นมีพระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอนอย่างไรก็ตามเมื่อมีคำถามในเรื่องหลักการทางเศรษฐศาสตร์อิสลามก็เริ่มที่จะมีทัศนะที่หลากหลายเกิดขึ้นตามไปด้วย

นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์อิสลาม-ศาสตราจารย์ คูร์ชิต อะหมัด

ศาสตราจารย์ คูร์ชิต อะหมัดรองหัวหน้า Jamaat-e-Islami Pakistan

ศาสตราจารย์คูร์ชิต อะหมัด เป็นนักวิชาการที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของโลก ในฐานะเป็นนักการศึกษา นักเศรษฐศาสตร์ นักเขียน และเผยแพร่อิสลาม ท่านเกิดที่เมืองเดลีในวันที่ 23 เมษายน 1932 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านกฎหมาย ปริญญาโทด้านเศรษฐศาสตร์และอิสลามศึกษา และได้รับปริญญาเอกกิตติมศักดิ์ด้านการศึกษารองศาสตราจารย์

เป็นเรื่องยากที่จะบอกถึงการเสียสละทั้งหมดของศาสตราจารย์คูร์ชิต อะหมัด ที่มีต่องานอิสลาม ไม่ว่าจะทางการศึกษา ทางเศรษฐศาสตร์ หรืองานด้านสังคมมุสลิมทั้งหมดได้ ความลึกซึ้งเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบกับปรัชญาทางศาสนาทั้งทางตะวันตกและตะวันออก รวมไปถึงด้านเศรษฐศาสตร์และงานวิชาการ

ด้านอื่นๆ ทำให้ท่านได้รับความเชื่อถือในระดับประเทศและนานาชาติในสาขาสังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่ประกอบด้วยมุมมองปัญหาที่ซับซ้อน

ในฐานะนักวิชาการ ศาสตราจารย์ครุซิด อะหมัดเคยสอนหนังสืออยู่ที่มหาวิทยาลัยการาจีระหว่างปี 1955-68 และเคยเป็นนักวิชาการ นักวิจัยประจำของ University of Leicester ในประเทศอังกฤษ ท่านเคยทำงานในฐานะประธานของสถาบันนานาชาติเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อิสลาม(International Institute of Islamic Economics) ของมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ ปากีสถานในระหว่างปี 1983-87 เป็นประธานสมาคมนานาชาติเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อิสลาม(International Association of Islamic Economics)ณประเทศอังกฤษในปี1984-92 เป็นสมาชิกของสภาที่ปรึกษาสูงสุด(Supreme Advisory Council) ของมหาวิทยาลัย คิง อับดุลอะซีซ ประเทศซาอุดี อาระเบียในปี 1979-83 และตำแหน่งทางวิชาการอื่นๆอีกมากมาย ท่านเคยได้รับตำแหน่งทางการเมือง โดยได้รับการรับเลือกเป็นสมาชิกสภาสูงของปากีสถาน 2 สมัย(1985-1997) ศาสตราจารย์ครุซิด อะหมัดเคยเป็นบรรณาธิการวารสารหลายฉบับ และได้เขียนหนังสือเป็นภาษาอังกฤษและอูรดูมากกว่า 70 เล่ม ไม่รวมงานเขียนชิ้นเล็กๆอีกจำนวนมาก นอกจากนี้ท่านยังได้ให้ประโยชน์ทางวิชาการ โดยเข้าร่วมประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศอย่างมากมาย

ด้วยการทุ่มเททางด้านเศรษฐศาสตร์ ท่านได้รับรางวัล the First Islamic Development Bank Award for Economics ในปี 1988 และรางวัล King Faisal International Prize ในปี 1990 และรางวัล Prize of American Finance House ที่สหรัฐอเมริกาในปี 1998

ท่านเริ่มต้นเข้าสู่ขบวนการอิสลาม โดยการเข้าร่วมกับขบวนการนักศึกษาอิสลามของปากีสถาน หรือเรียกเป็นภาษาอูรดูว่า อิสลามี ญะมีอัต-อี-ตาลาบา(Islami Jamiat-e-Talaba (IJT)) องค์กรณ์นักศึกษาที่ใหญ่ที่สุดของปากีสถานในปี 1949 และได้รับเลือกเป็นประธานขององค์กร(Nazim-e-A'ala)ในปี 1953 ในที่สุดท่านก็ได้เข้าสู่ขบวนการอิสลามระหว่างประเทศคือ ญะมะอะฮฺ อิสลามียะฮฺ(Jama'at-e-Islami) ในปี 1956 ซึ่งเป็นขบวนการอิสลามที่ก่อตั้งโดยเมอลานา อับดุล อะฮฺลาล อัล-เมาดูดี ประชาชนผู้ยิ่งใหญ่ของโลกมุสลิม ท่านเองเป็นศิษย์คนสำคัญของซัยยิด เมาดูดี และได้แปลงานเขียนหลายเล่มของซัยยิด เมาดูดี สู่อังกฤษ

นอกจากนี้ท่านยังรับบทบาทสำคัญคือ การเป็นบรรณาธิการของวารสารตัรjumะนุล กุรอาน (Tarjumanul Quran) ซึ่งวารสารที่สำคัญที่สุดของ ญะมะอะฮฺ อิสลามียะฮฺ ปากีสถาน ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเป็นรองหัวหน้า (Naib Ameer) ของ ญะมะอะฮฺ อิสลามียะฮฺ ปากีสถาน